

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI
KATEDRA SOCIÁLNÍCH VĚD

SOCIÁLNÍ STRATIFIKACE KONKRÉTNÍ KOLEKTIVIT Y

Autor bakalářské práce: Jana Čtádlerová
Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Eliška Novotná, Ph.D.
Rok obhajoby: 2012

Lestné prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma ~~A~~Sociální stratifikace konkrétní kolektivity ~~ó~~ jsem vypracovala samostatn~~ě~~ a veškerou použitou literaturu a další prameny jsem řádn~~ě~~ označila a uvedla v přiloženém seznamu.

V dne

.....

podpis autora

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá sociální strukturou obyvatel v obci Chodová Planá. Cílem je analýza sociální stratifikace v obci pomocí aplikace stratifikačních kritérií Warnerova stratifikačního modelu. Bakalářská práce je rozdělena do dvou hlavních částí. V teoretické části jsou vysvětleny základní pojmy teorie stratifikace, popsány předstratifikační teorie, představeny současné stratifikační modely a kritéria pro jejich sestavení, a také je zde popsáno měření sociální stratifikace a její kritika. Praktická část se zabývá analýzou sociální stratifikace ve vybrané obci. Na začátku této části je věnována pozornost základní charakteristice vybrané obce. Dále jsou popsány metody využívané při tvorbě praktické části, dále pak proces sběru a zpracování dat. Nejdůležitější částí je samotná analýza dat a tvorba stratifikačních modelů pro obec Chodová Planá dle jednotlivých stratifikačních kritérií. Rozvrstvení společnosti je poté porovnáno s předchozími daty získanými ze Sčítání lidu, domů a bytů 2011.

Synopsis

This bachelor's thesis is concerned with the social structure of population in Chodová Planá. The goal of this thesis is the analysis of social stratification in the village using application of stratification criteria of Warner's stratification model. The bachelor's thesis is divided into two main sections. Basic terms of the stratification theory, pre-stratification-theory, current stratification models and the criteria for their building, measuring and criticism of stratification are explained in the theoretical one. The analytical part deals with the analysis of social stratification in chosen village. At the beginning of this part attention is paid to the basic characteristic of chosen village, used methods and the process of collecting and processing data. The most important part is the analysis of data and creating the stratification models for Chodová Planá according to individual stratification criteria. The stratification of the society is compared with preliminary dates from Counting of people, houses and flats 2011 (Sčítání lidu, domů a bytů 2011).

Poděkování

Děkuji vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Elišce Novotné, Ph.D. za vedení práce,
konzultace a cenné rady.

Obsah

Úvod.....	8
TEORETICKÁ LÁST	10
1 Sociální stratifikace.....	10
1.1 Nerovnost ve společnosti	10
1.2 Terminologie	11
1.2.1 Sociální stratifikace	11
1.2.2 Sociální stratum.....	12
1.3 Typy systémů sociální stratifikace	13
1.3.1 Kasty.....	13
1.3.2 Stavby	14
1.3.3 Třidy	15
1.3.4 Otroctví.....	16
1.4 Stratifikační modely	16
1.4.1 Klasický Warnerův model	16
1.4.2 Souhrnné vícekritériální modely	20
1.5 Stratifikační kritéria	22
1.6 Měření sociální stratifikace	25
1.7 Kritika sociální stratifikace	26

2	Sociální mobilita	27
	PRAKTICKÁ LÁST	29
3	Charakteristika vybrané kolektivity: Chodové Plané.....	29
4	Metody praktické části	34
4.1	Cíl práce	34
4.2	Metodika a nástroje	35
4.3	Základní soubor	35
4.4	Výběrový soubor	36
4.5	Výzkumné otázky a škály pro jednotlivá kritéria.....	36
4.5.1	Přijetí.....	36
4.5.2	Povolání	37
4.5.3	Vzdělání.....	38
4.5.4	Bydlení.....	38
5	Sběr dat.....	40
6	Zpracování a analýza dat.....	41
6.1	Přijetí.....	41
6.1.1	Výběr předmětů.....	41
6.1.2	Zdroje předmětů	43
6.2	Povolání	44
6.3	Vzdělání.....	47

6.4	Bydlení	48
6.4.1	Druh domu	49
6.4.2	Právní důvod uhlívaní domu/bytu	50
6.4.3	Obytná plocha připadající na jednoho člena domácnosti	52
6.4.4	Zdroj energie využívaný k vytápění domu/bytu	54
6.5	Celkový stratifikační model	55
7	Porovnání dat s předchozími výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2011	57
7.1	Vzdělání	57
7.2	Druh domu	59
7.3	Právní důvod uhlívaní domu/bytu	60
7.4	Zdroj energie využívaný k vytápění domu/bytu	62
	Závěr	64
	Literatura	68
	Příloha I. 1	72
	Příloha I. 2	74

Úvod

Bakalářská práce na téma *Sociální stratifikace konkrétní kolektivity* pojednává, jak už název napovídá, o rozvrstvenosti obyvatel ve vybrané komunitě. Protože v této hádné společnosti nepanuje rovnost mezi jejími obyvateli, setkáváme se s vznikem různých sociálních skupin.

V zásadě může nerovnost nabývat těchto základních podob: *Anerovnosti socioekonomické, nerovnosti mezi muži a ženami, etnickými menšinami* *li* *nerovnosti související s věkem, sexuální orientací atd.* (Čánderová, Čmídová, et al., 2009, s. 10) Tato práce se zabývá první uvedenou nerovností, tedy vznikem sociálních vrstev, tedy apod.

Toto téma jsem si pro svou bakalářskou práci vybrala, protože mě od malička zajímají lidé okolo mě. Využila jsem proto svého letitý zájem a rozhodla se pro napsání této práce. Jako konkrétní komunitu jsem zvolila obec Chodová Planá, kde již téměř osmnáct let žiji. Není dobré analyzovat tak malé obce, jakou Chodová Planá je. Myslím si, že je to škoda a že všechny obce si zaslouží pozornost. Z tohoto důvodu by moje práce mohla být přínosem pro tuto obec a vodítkem pro podobně malé obce zejména v pohraničí a obce více vzdálené od velkých měst.

Mým cílem je zjistit rozvrstvenost obyvatel v obci, tedy analyzovat její sociální stratifikaci. Analýzu udělám podle zjednodušeného Warnerova stratifikačního modelu, který je v současné době na tuto problematiku často využíván.

Nejdříve provedu terénní šetření v obci. Oslovím 97 respondentů, které předmětem náhodného výběru (navštívím každý třetí obydlí dle domovního seznamu, pokud se bude jednat o bytový dům, navštívím třetí byt). Respondentům pološím devět otázek týkajících se čtyř stratifikačních kritérií (příjmy, povolání, vzdělání a bydlení). Odpovědi na otázky mi pomohou zjistit výši a zdroje jejich měsíčních příjmů, prestiž v současné době vykonávaného povolání, nejvyšší dosažené vzdělání a komfort bydlení. Poté data analyzuji a zjistím, do jaké sociální vrstvy patří.

Kapitola prvn vysvětluje teorii sociální stratifikace, druhá kapitola se zabývá sociální mobilitou, kter se sociální stratifikací velmi uzce souvisí, obtto kapitoly patří do teoretick lsti. Tt kapitola, kter jež uvodn kapitolou praktick lsti, udává zkladn charakteristiku vybran kolektivity, tedy obce Chodov Plan. Kapitola ltvrt rozebírá veker metody praktick lsti, tedy jakousi pspravnou fázi projektu. Posledn kapitoly se zabvj rozbohem dat nasbíraných p terénním etn, porovnáním thto dat a statistickch udaj převzatých ze Stn lidu, domů a byt 2011 a tvorbou závěrů plynoucích z celé bakalrsk práce.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Sociální stratifikace

Tato kapitola se bude podrobně zabývat nerovnostmi ve společnosti, která velmi úzce souvisí se sociální stratifikací. Dále vysvětlím pojmy vztahující se k tématu sociální stratifikace a popíši tzv. předstratifikační teorie. Hlavními částmi této kapitoly budou témata Stratifikační modely a Stratifikační kritéria. Na závěr se zaměřím na měření a kritiku sociální stratifikace.

1.1 Nerovnost ve společnosti

Každá společnost vykazuje známky nerovnosti, tzn. že je *Adiferencována do vrstev a skupin, které se liší svým podílem na statcích a službách, přístupem k moci a výši své prestiže. Tato situace je dána nedostatkostí statků a služeb.* (Keller, 1995, s. 24)

ANerovnosti jsou chápány jako vztahy blízkosti a vzdálenosti mezi jednotlivými sociálními pozicemi v relaci nad a pod. (Čánderová, Čmídová, et al., 2009, s. 25)

Existují dva hlavní přístupy zabývající se nerovnostmi a vertikální diferenciací (sociální hierarchií) společnosti. Stratifikační přístup, na který je celá tato práce zaměřena, a přístup třídí, který je pro srovnání popsán v kapitole 1.3.3. Hlavním rozdílem je, že stratifikační koncepce rozděluje společnost na základě rozdílného sociálního statusu a dává jedinci možnost prosadit se svým výkonem a tím se dostat výš, zatímco stabilnější třídí koncepcí rozděluje společnost na základě majetkového principu a zdůrazňuje vztah závislosti jedince na jiném jedinci, nedává mu mnoho šancí na zlepšení postavení. Oba přístupy můžeme v moderní společnosti nalézt současně. Postavení jedince ve společnosti se odvíjí od dosaženého statusu a výkonu, ale i majetku, který je předáván mezi generacemi.

Závislostí životního stylu na majetku se podrobněji zabývá Bauman (1997). Tvrdí, že svobodná volba životního stylu není distribuována náhodně nebo rovnoměrně mezi obyvatelstvem, ale každý životní styl je typický pro jinou třídu, je znakem společenského postavení. Trh tedy dává přisouzenou nerovnost mezi lidmi do pozadí, nerozlišuje společenské vrstvy nebo třídy.

„Pokud se různé příznaky nerovnosti u těchto jednotlivců do jisté míry spojí a ustálí, vede to ke vzniku skupin, jimž říkáme sociální třídy, vrstvy, statkové skupiny, stavy, kasty apod.“ (Machonin, Tušek, et al., 1996, s. 23 in Heřmanová, Patořka, 2006)

Ve společnosti se vyskytuje i názor, že se rozdíly mezi jednotlivými třídami a vrstvami v moderní společnosti stírají, např. Beck (2004). Sám autor ale přiznává, že to neplatí ve všech společnostech, proto se tím nadále nebudu v této práci zabývat.

1.2 Terminologie

V této kapitole bude objasněno několik základních termínů, které souvisí s tématem sociální stratifikace. Začnu samotným pojmem sociální stratifikace, co to je a čím se zabývá, poté vysvětlím sociální stratum a rozdělím ho do několika skupin.

1.2.1 Sociální stratifikace

Stratifikace je *„sociologický termín pro seřazení členů ve společnosti podle nestejného rozdělení všeho toho, co je považováno za hodnotné.“* (Coser, 1991 in Geist, 1992) *„Společnost netvoří sociálně homogenní celek, nýbrž je vnitřně rozdělena do vrstev s odstupňovaným podílem na statcích, jež jsou ve společnosti ceněny a považovány za nedostatkové.“* (Keller, 1995, s. 172) Sociální stratifikace tedy vychází z nerovnosti ve společnosti, která je způsobena nestejným rozdělením materiálních zdrojů, moci a prestiže. (Novotná, 2008) Tedy vždy tím, co je pro danou společnost nejdůležitější. Jako stratifikační limitel nepůsobí takový statek, ke kterému má stejný přístup celá společnost, tzn. že existuje stejná bariéra na jeho získání. (Keller, 1995)

A slovo stratifikace je vlastně metafora, která je do sociologie převzata z geologie. Zemský povrch je také tvořen různými vrstvami, některé jsou výše, některé níže. Také se v ní najdou různé zlomy a propady. (Jandourek, 2008, s. 171)

Samotný pojem stratifikace pochází z latinského stratum, což znamená vrstva.

A teorie sociální stratifikace byla hlouběji rozpracována ve 30. letech 20. století na základě empirických výzkumů americké společnosti. (Buriánek, 1996, s. 56) Zjistilo se, že příslušnost jedince k sociální vrstvě ovlivňuje příjem, místo bydliště, vzdělání, způsob života, ale také vlastnictví nějakého pro tu dobu jedinečného, nového předmětu. Dříve to byl například vysavač, podobně jako před několika lety polítko. (Buriánek, 1996)

Teorie sociální stratifikace odpovídá na otázky:

A jaká jsou ve společnosti strata a jak jsou početná (stratifikační modely), jaké jsou indikátory příslušnosti do strata (stratifikační kritéria), jak se strata utvářejí (stratifikační mechanismy) a jak jsou strata prostupná (sociální mobilita). (Novotná, 2008, s. 79)

1.2.2 Sociální stratum

Sociální stratum neboli sociální vrstva je soubor sociálně hodnocených sociálních pozic jednotlivých složek sociálního celku na základě hodnotového systému, platného v příslušném sociálním celku, jež jsou navzájem diferencovány tak, že mezi nimi existuje vztah vzájemné nadřazenosti a podřazenosti. (Geist, 1992, s. 459)

Některá autoři, například Katrňák (2005) používají termín stratum, tento pojem je ale myšlen ve významu vrstva. Kvůli možným nedorozuměním jsou tyto dva pojmy v celé práci důsledně odděleny.

Strata můžeme rozdělit do několika skupin. Podle způsobu vstupu do vrstvy a odchodu z ní rozlišíme strata otevřená, polouzavřená (polootvřená) a uzavřená. A také rozlišíme historické formy sociálních vrstev: kasty, stavy a třídy.

Otevřené stratum je charakteristické pro třídní typ stratifikace. Jediní je umožněn volný vstup i odchod. (Geist, 1992)

Polouzavřené (polootvřené) stratum je typické pro stavovský typ stratifikace. Vstup i odchod je umožněn pouze při splnění určitých podmínek. (Geist, 1992)

Uzavřené stratum se vyskytuje v kastovním typu stratifikace. Vstup ani odchod není možný. Příslušnost získá jen držitel předem stanovených sociálních pozic. Například u kastovního systému příslušnost vzniká narozením se do příslušné vrstvy. (Geist, 1992)

Kasty, stavby a třídy je věnováno více pozornosti v kapitole 1.3 Typy systémů sociální stratifikace.

1.3 Typy systémů sociální stratifikace

V této kapitole se zaměříme na tzv. předstratifikační teorie.

1.3.1 Kasty

Pojem pochází z latinského slova *castus*, což znamená čistý. Kasty jsou uzavřené hierarchicky seřazené vertikální vrstvy společnosti, které předepisují chování svých členů. Členem kasty se člověk stává svým narozením. *„Status příslušníka kasty je udržován náboženskými rituály a idejemi a každá kasta má svou speciální společenskou funkci.“* (Jandourek, 2003, s. 94, Jandourek, 2008, s. 172) To znamená, že příslušníci jedné kasty se věnují podobným povoláním, mají podobné zvyky, liší se od členů jiných kast i svým zevnějkem, například oblečením. Sřatek s příslušníkem jiné kasty je přísně zakázán.

Kasty jsou dodnes běžné v Indii, Kambodži i Laosu. Existuje tam spojení kast a reinkarnace, což je jeden z hlavních pilířů hinduismu. Reinkarnace neboli převtělení *„znamená přejít dalším tělesným životem po smrti.“* (Karmelitánské nakladatelství)

Akrom tohoto konkrétního historického modelu může pojem kasta označovat také skupinu obyvatel, která má kvůli svému sociálnímu postavení omezené možnosti volit si povolání, dosahovat prestiže a také malou možnost sociální a prostorové mobility, tedy zjednodušeně nemohou ve společnosti stoupat ani se stěhovat. Jedná se například o obyvatele pocházející z velmi slabých sociálních vrstev nebo rasové menšiny (Jandourek, 2008, s. 172)

Pojem kasta může mít i další význam: společnost lidí, kteří se od ostatních odlišují svým postavením nebo povoláním, cítí se být výše než ostatní. Jsou to například lékaři, duchovní, soudci, důstojníci nebo akademici. (Jandourek, 2008)

1.3.2 Stavby

Stavby jsou polouzavřené vrstvy, které sdružují jednotlivce s podobnými charakteristikami (majetek, životní styl, povolání). V rámci jednoho stavu jsou si tyto jednotlivci téměř rovni.

Stavby můžeme chápat jako vertikálně nebo horizontálně rozdělené skupiny. Oba případy vznikaly hlavně v období feudalismu. První typ se v Evropě vyznačoval vznikem tří vrstev: šlechta, duchovenstvo a měšťané spolu s obchodníky, rolníky a řemeslníky. Druhý typ byl nazýván cechy. Tyto cechy přetrvávají dodnes. Jedná se o uskupení například lékařů, architektů, notářů, advokátů atd. a nazývají se komory.

Pokud uvažujeme vertikálně rozdělené skupiny, je přechod mezi jednotlivými stavby možný jen na základě rozhodnutí příslušníka nejvyšší stavby. Ten může někoho například propustit z poddanství nebo ho povýšit do šlechtického stavu.

Pro obě skupiny je charakteristické, že příslušníci jednotlivých stavů spolupracují na obraně svých zájmů a práv, které jsou spolu s povinnostmi pro každý stav pevně stanoveny.

1.3.3 Třídy

Pojem třída zavedl německý filozof Karl Marx, který se v 19. století po průmyslové revoluci začal tímto problémem více zabývat. Zajímal se o sociální stratifikaci ve všech typech společností, od primitivních zemědělských kmenů po feudální společnosti. Zaměřil se ale hlavně na evropskou společnost 19. století. Jeho teorie se opírá o to, že lidé se více identifikují s třídami, které mají podobnou ekonomickou pozici než s třídami, které vyznávají stejný životní styl, jak je to u teorie stavů.

Marx vychází z předpokladu, že ekonomické podmínky, v nichž člověk žije, formují způsob jeho jednání a uvažování. Velikost materiálních zdrojů a šance, které člověk na jejich základě má, determinují způsob jeho života, jeho myšlení a přístup k okolnímu světu. To, jak si člověk obstarává obživu, souvisí s tím, jak žije a myslí. (Katrňák, 2005, s. 15)

Třídy jsou velké otevřené skupiny, jejichž příslušníci mají podobné ekonomické podmínky; společné náboženství, zájmy ani právní podmínky zde nehrají roli. Hranice mezi jednotlivými třídami nejsou pevně stanoveny.

Podstatou třídního uspořádání je nerovnost ve vlastnictví hmotných (a podle K. Marxe zejména výrobních) prostředků a nerovnost ve schopnosti s nimi disponovat. (Heřmanová, Patořka, 2006, s. 54)

Marx rozlišuje dvě hlavní třídy: dělníky neboli proletariát a kapitalisty neboli buržoazii. Tyto dvě třídy spolu bojují, protože dělníci se cítí být kapitalisty vykořisťováni. Podstatou teorie tříd je tedy třídní boj.

Kapitalisté vlastní veškeré výrobní prostředky (továrny, stroje apod.), dělníci produkují výrobky a služby. Podle Karla Marxe je směnná hodnota produktu určena velikostí vložené práce do výroby tohoto produktu. Kapitalista zaplatí dělníkovi méně než je tato hodnota a zbytek si ponechá. Tuto tzv. nadhodnotu může znovu investovat a tak vzniká a funguje kapitalistický systém. (Jandourek, 2008)

Tědy přinesly **Avy** **ocen**í osobních zásluh a výkonnosti (tj. získané sociální pozice) nad rodovými a dalšími stavovskými kritérii (tj. **p**isované sociální pozice)**6**. (Geist, 1992, s. 514)

1.3.4 Otroctví

Jandourek (2003) a Schaefer a Lamm (1995) uvádí navíc čtvrtý systém stratifikace: otroctví.

Otroctví je **A**typ závislosti, **p** kterém je jedna osoba majetkem osoby jiné⁶. (Jandourek, 2003, s. 94) Vlastníkem může být panovník, celý stát nebo jednotlivec. Otrokem se člověk může stát narozením se otrokovi, dlužením (dlužní otroctví) anebo jako válečný zajatec. Vymanit se z tohoto stavu může vykoupením, nebo pokud je mu udělena svoboda. Oficiálně bylo otroctví vymýceno na konci 60. let 19. století. (Jandourek, 2003)

1.4 Stratifikační modely

Nyní se budu blíže zabývat jednotlivými stratifikačními modely.

1.4.1 Klasický Warnerův model

Autorem je americký sociolog a antropolog William Lloyd Warner, který působil hlavně ve 30. a 40. letech 20. století. Zabýval se americkou společností, konkrétně společenským postavením a mocí.

Ve 40. letech prováděl výzkum v malém americkém městě a zjistil, že sociální status není dán jen velikostí bohatství, ale je ovlivněn čtyřmi hlavními kritérii (příjmem, vzděláním, povoláním a typem bydlení) a některými méně významnými kritérii (např. zájmy, rodina atd.).

Z tohoto zkoumání vzešel univerzální stratifikační model, který mohl být využíván i pro stratifikaci obyvatel ve všech městech i v Evropě kde poté dostal svůj název.

Od svého vzniku prošel jen menšími úpravami, na kterých se podíleli R. P. Coleman a L. P. Rainwater a v různých obdobích je používán dodnes.

Pokud dochází ke srovnání sociální stratifikace kulturně velmi odlišných společností (např. americké a indické), vznikají určité problémy. Srovnatelnější výsledky dostáváme porovnáním zemí, které prošly průmyslovou revolucí. (Keller, 1995)

Model dělí obyvatele do tří hlavních vrstev, přičemž každou vrstvu ježtďdělí na dvě skupiny. Jedná se tedy o šestivrstevný model.

Práce se bude dále zabývat situací ve Spojených Státech Amerických. 40. léta bude popisovat Warnerův model a 70. léta pozdější Colemanův model. Rozdělení vychází z Novotné (2008).

Vyšší horní vrstva je charakteristická neokázalým způsobem života, který je stejný po několik generací. Majetek se dělí, nikdo nepracuje. Vzdělání je získáno na nejprestižnějších školách. Příslušníci jsou hrdi na svou rodinu, znají rodinnou historii. Členství vzniká především narozením se do této vrstvy.

40. léta, Warner: 2% populace; 70. léta, Coleman: 1% populace

Příslušníci **nižší horní vrstvy** nabírají bohatství během svého života. Vyznačují se vysokou spotřebou, své bohatství dávají najevo. Tito zbohatlíci pracují hlavně jako průmyslníci nebo finančníci. Svým dědem poskytují nejprestižnější vzdělání.

40. léta, Warner: 3% populace; 70. léta, Coleman: 2% populace

Příslušníci **vyšší střední vrstvy** jsou typickými odborníky, jejich povolání jsou obchodníci, vysokoškolské učitelé, lékaři, právníci apod. Aktivně pracují na své kariéře, v mnohých případech neznají soukromý život, ale jen ten pracovní. Mají velmi dobré vzdělání, většinou vysokoškolské. Žijí v materiálním dostatku.

40. léta, Warner: 10% populace; 70. léta, Coleman: 12% populace

Příslušníci **nižší střední vrstvy** neboli **pravá střední třída** jsou středněškolsky vzdělaní lidé, pracující jako drobní obchodníci, řemeslníci nebo nižší úředníci.

Přisobí jako stabilizační prvek společnosti, vřídou řídí z úvříd, proto potřebují určitě jistoty a stálost. Jsou velmi pracovití a slušní. Řídí vřídou na okrajích měst.

40. léta, Warner: 30% populace; 70. léta, Coleman: 32% populace

Vřídí dolní vrstva je charakteristická bydlením na horřích adresách. Patř sem kvalifikovaní, vylouení nebo zařkolení manuálně pracující lidé, vykonávající řřžné dřdnické profese. Ľasto řídí jen ze svých městřních přřjmřř. Jsou to slušní a pořádní lidé, kladoucí důraz na rodinné hodnoty.

40. léta, Warner: 40% populace; 70. léta, Coleman: 38% populace

Do **niřří dolní vrstvy** mohou být zařřzení nevzdřaní i nekvalifikovaní dřdníci, lidé pracující jen přřleřitostně řř nezamřtnaní. Přřsluřníci této vrstvy vřídou nemívají sociální dovednosti, což vede k rozpadu rodin, ztrátř zamřtnání a bydlení. Jsou Ľasto odkázání na sociální pomoc. Řídí na nejhorřích adresách, v azylových domech apod. Tuto vrstvu je možno rozdřit jeřř na dvě dalř: Ľepřř spodinaó a Ľpravá spodinaó. Druhá z nich není schopna se o sebe vřřbec postarat a je plně závislá na pomoci druhých.

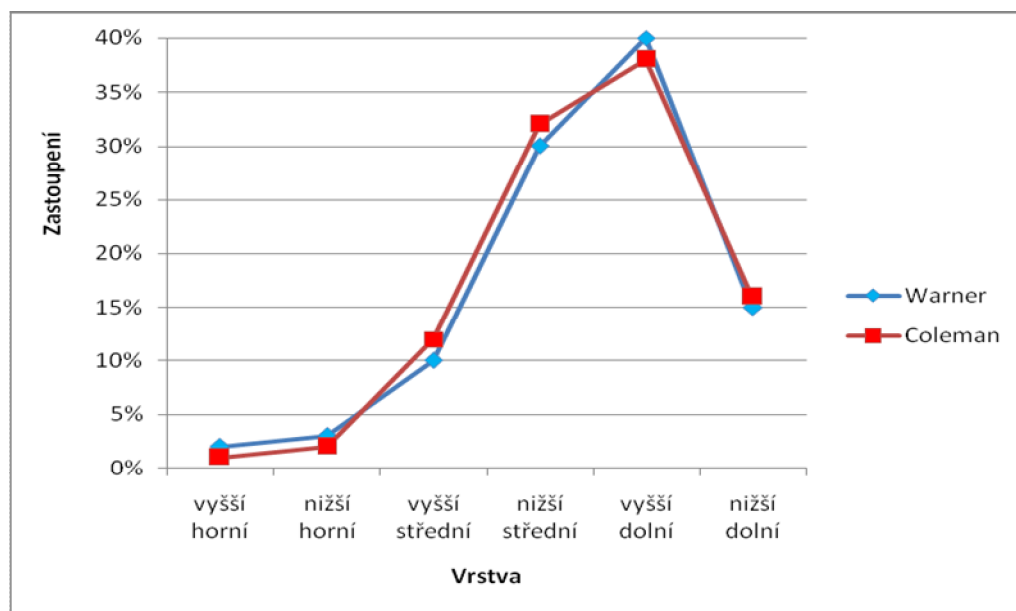
40. léta, Warner: 15% populace; 70. léta, Coleman: 16% populace (z toho 9% Ľepřř spodinaó a 7% Ľpravá spodinaó)

Přřsluřníci jedné vrstvy mají podobný řřivotní styl, zájmy, názory, postoje a řřivotní zkušenosti. Snař se, aby se oni, přřřpadně alespoř jejich potomci, dostali do vřřří vrstvy. Nejdřřleřřřř je střední vrstva. Je to hranice mezi Ľřmi nahořřó a Ľbyřřejnými lidmió. Tato vrstva určuje politickou stabilitu státu. (Novotná, 2008)

Stabilita podle de Tocquevilla spořívá v tom, řře střední vrstva **řřdrřuje v klidu vřře, co se nachází nad nimi i pod nimi, jejich velký pořet a postavení blřzko základřř budovy společnosti propřřuje celé sociální konstrukci nebřvalou pevnost.ó** (Tocqueville, 1992 in Keller, 2000, s. 14) Střední vrstva je **řřnesřetné mnořřství lidí, kteř nejsou přřsnřvzato ani chudí, ani bohatí a mají dostateřný majetek, aby touřřili po pořřřdku, ale ne tak velký, aby vzbuzovali zřvist.ó** (Tocqueville, 1992, 2. řřl s. 176 in Keller, 2000, s. 13)

Pro ilustraci zde uvedu graf, znázorňující rozdíl v rozdělení americké společnosti ve 40. letech podle Warnera a v 70. letech podle Colemana.

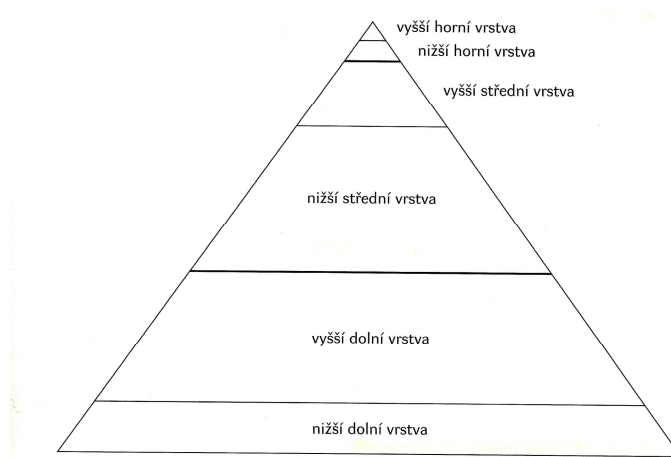
Graf 1: Srovnání sociální stratifikace podle Warnera (40. léta) a Colemana (70. léta)

Zdroj: (Novotná, 2008), zpracování vlastní

Dále zde uvedu schéma znázorňující pyramidální rozdělení společnosti.

Schéma 1 Rozvrstvení společnosti podle klasického stratifikačního modelu

Zdroj: (Novotná, 2008, s. 81)

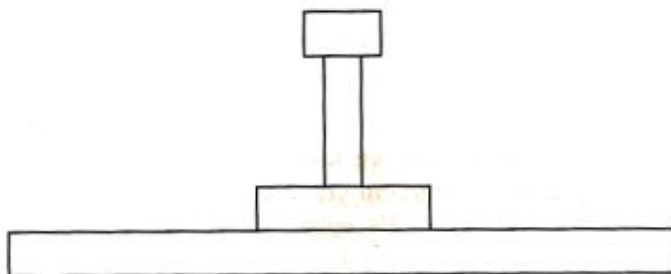
1.4.2 Současné vícekritériální modely

Současní sociologové sestavili několik vícekritériálních stratifikačních modelů, které lépe vystihují zkoumané společnosti. (Novotná, 2008)

Model A:

Většina společnosti patří do nejnižší vrstvy, ve středních vrstvách je málo obyvatel a to způsobuje oslabení pozice vyšší vrstvy. Tento model zobrazuje totalitní společnost. (Novotná, 2008)

Schéma 2 Model A

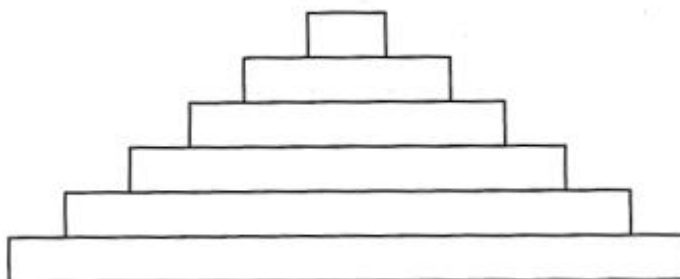

Zdroj: (Novotná, 2008, s. 83)

Model B:

Společnost je rovnoměrně rozvrstvena, model připomíná pyramidu, většina obyvatel se nachází dole a méně nahoře. (Novotná, 2008)

Schéma 3 Model B

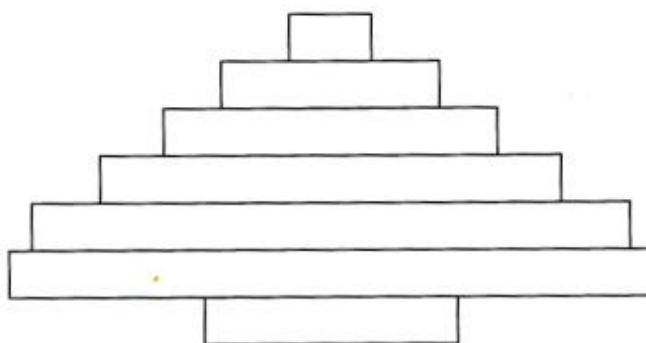

Zdroj: (Novotná, 2008, s. 83)

Model C:

A klasický model, ve kterém se nižší dolní vrstva jež rozdělila na dvě na „spodinu“ a „pravou spodinu“, která svojí existencí ohrožuje stabilitu společnosti. (Novotná, 2008, s. 84)

Schéma 4 Model C

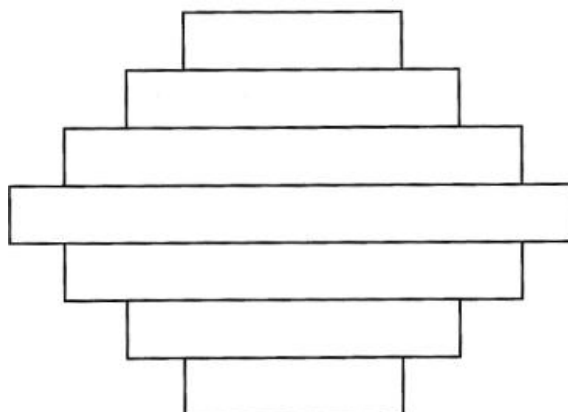

Zdroj: (Novotná, 2008, s. 84)

Model D:

Společnost je rovnoměrně rozvrstvena, nejvyšší a nejnižší vrstvy jsou stejně početné a střed je nejvíce zastoupen. Tato společnost je velmi stabilní. (Novotná, 2008)

Schéma 5 Model D

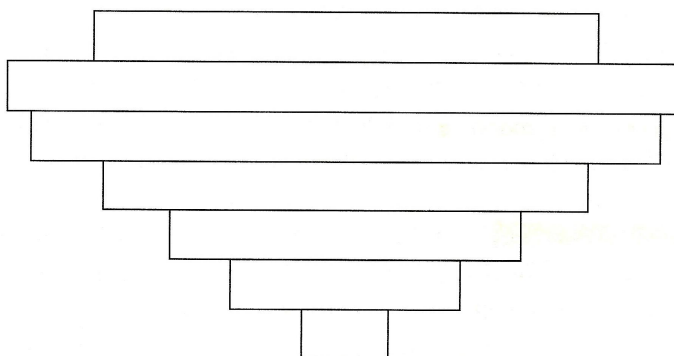

Zdroj: (Novotná, 2008, s. 84)

Model E:

Model připomíná obrácenou pyramidu, většina obyvatel patří do horní vrstvy. Tato společnost je nestabilní. Model je považován za model sociálního státu. (Novotná, 2008)

Schéma 6 Model E

Zdroj: (Novotná, 2008, s. 85)

1.5 Stratifikační kritéria

Jak už bylo naznačeno v kapitole 1.4.1, klasický Warnerův stratifikační model vychází ze čtyř hlavních stratifikačních kritérií, která určují zařazení jednotlivce do určité vrstvy. Tyto *kritéria jsou shodná se slohky sociálního statusu*. (Novotná, 2008, s. 82)

Jedná se o výši a zdroje příjmů (jejich prestiž), které indikují majetkovou situaci jedince; jeho povolání určující způsob života díky ekonomickým omezením; výši a kvalitu (prestiž) vzdělání, což naznačuje jedincovy postoje, názory a jednání; a také bydlení a jeho komfort a lokaci indikující ekonomickou situaci jedince. (Novotná, 2008)

Při analýze sociální stratifikace můžeme použít jen jedno kritérium, nebo jejich kombinaci, kterou využívá právě Warnerův model.

Příjem a velikost majetku je velmi důležitým statusotvorným faktorem. V České republice už několik let probíhá výrazná majetková diferenciace. *Na vývoj příjmové dynamiky má vliv zejména uvolnění soukromého podnikání, působení zahraničních firem, úroveň legislativních opatření a jejich respektování apod.* (Nový, et al., 1997, s. 173) Do popředí se díky těmto vlivům dostávají podnikatelé.

Jak už jsem dříve naznačila, pro stabilitu státu je velmi důležitá velikost střední vrstvy. Ale *budoucí střední vrstvy je v rámci sociální struktury v ČR dosud problematizován zvláště neukončeným uvolněním trhu práce, regulačními opatřeními v mzdové politice, rozpočtovými opatřeními atd.* (Nový, et al., 1997, s. 123) Proto se mnoho domácností dostává pod hranici stanoveného životního minima a stává se závislými na sociálních dávkách, které jsou přidělovány podle výše příjmů a velikosti majetku. *Příjmová diferenciace a její vliv na formování nového sociálního rozvrstvení tak v některých případech může obecně způsobit stratifikační propad.* (Nový, et al., 1997, s. 124)

Vzdělání umožňuje zvyšování sociálního statusu jedince. Vyšší vzdělání obvykle přináší vyšší příjem a vyšší úroveň, charakteristický životní styl a také větší flexibilitu. *V rámci sociologických výzkumů bylo vícekrát potvrzeno, že úroveň dosaženého vzdělání je v rodinách intergeneračně reprodukována, t.j., že například více než polovinu populace tvoší dříve manuální pracovníci (tzn. že ve více než 50% případů reprodukovala generace synů velmi nízkou úroveň vzdělání svých otců). Obdobně byla v Česku zjištěna i zhruba 15%-ní hladina sebereprodukce duševních pracovníků s úplným středním či vysokým školským vzděláním.* (Hešmanová, Patočka, 2006, s. 77)

V České republice panuje jakási nedůvěra k ekonomické užitečnosti vzdělání. To znamená, že lidé si nemyslí, že vzdělání a jeho kvalita přispívají k vysoké společenské prestiži a zvyšují životní úroveň (Nový, et al., 1997)

Prestiž **povolání** je statusovým znakem vyjadřujícím uznání, váhu a respekt, které na veřejnosti přivádí určitá osoba vykonávající profesní profesi. Značnou roli v hodnocení prestiže povolání mají takové charakteristiky jako je společenská

*prospěšnost, náročnost a odpovědnost vykonávané práce.*⁶ (Hešmanová, Patořka, 2006, s. 77)

Toto kritérium ale přináší několik problémů. Koho zařadit do analýzy sociální stratifikace dle povolání? Má se týkat pouze lidí pracujících, nebo i nezaměstnaných, studentů, důchodců, lidí na rodičovské dovolené apod.? Máme analyzovat jen placenou nebo i neplacenou práci? Dalším problémem je to, že výběr povolání určují i přepsané vlastnosti jedinců, například pohlaví, věk či rasa. Tímto problémem se zabývali T. Katrňák (2005) a A. Kabátek (1994).

Podle Katrňáka (2005) jsou na první a druhou otázku těžké odpovědi. Za první lidé, kteří nepracují, nejsou součástí třídní struktury a nespádají tedy do analýzy, za druhé je postavení nepracujících odvoditelné od jejich dřívějšího postavení, přechodem z postavení jejich partnerů, pokud nikdy nepracovali. Předpokládá se, že zaměstnání těchto lidí se nebude výrazně lišit od jejich dřívějšího zaměstnání. Co se týče stratifikační analýzy žen, můžeme říci, že na konci 20. století došlo k velkému posunu v této oblasti. Dříve bylo postavení ženy odvozováno od postavení jejího manžela, bylo to hlavně díky tomu, že ženy pracovaly v domácnostech a pracovní proces se jich tedy netýkal. Dnes ve většině případů již nejsou ženy znevýhodněny, ale jejich postavení se analyzuje samostatně. Otázka rasy dosud nebyla řešena. Sociologové nadále tento problém diskutují. (Katrňák, 2005) V této práci se přikloním k tomu, že askriptivní (přepsané) rysy sociální stratifikaci neovlivňují.

Podle Kabátka (1994) je trh práce rozdělen do dvou segmentů (primární a sekundární trh). Na primárním trhu mají zaměstnanci vyšší mzdy, mají větší šance na postup a mohou si zvýšit kvalifikaci. Pracovní příležitosti jsou stabilní. Na sekundárním trhu mají pracovníci nižší mzdy, mají minimální šance na postup a na zvýšení kvalifikace. Pracovní příležitosti jsou jen krátkodobé, nestabilní.

Tato výše uvedená kritéria byla objektivní. Dalším typem jsou kritéria subjektivní, například sebezařazení, zařazení druhých nebo prestiž. (Havlík, 2002)

Některé sociologové vyvíjejí i **kulturní, tedy neekonomickou a „nepracovní“ dimenzi statusu**. (Gafr, 2008, s. 18) Příkladem může být Chapin's Social Status Scale, což se dá volně přeložit jako Chapinova škála sociálního statusu, která vyvíjela kritérium **vybavenosti domácností nábytkem a elektrickými spotřebiči**. (Gafr, 2008, s. 18) Dalším příkladem je vyvíjení kritéria trávení volného času. (Gafr, 2008)

Uvedená kritéria jsou pouze jedním z mnohých způsobů rozdělení společnosti. Jednotlivé typy společností se tak mohou lišit v chápání kritérií, podle nichž jsou jednotlivci zasazováni do různých úrovní, a mohou v téže společnosti vedle sebe existovat odlišné stratifikační systémy, sdílející se zcela jinými hledisky rozmístění. (Nový, et al., 1997, s. 117)

1.6 Měření sociální stratifikace

V každodenním životě lidé bývají zařazováni své sousedy a známé do různých skupin, v této době to ale není tak jednoduché, jako to bývalo u kastovního či stavového systému, kde se členství ve skupině určovalo náboženskými dogmaty, právními dokumenty nebo jen narozením se členovi skupiny. Dnes lidé své okolí třídí například podle značky auta, oblečení, adresy jejich domu atd. (Schaefer a Lamm, 1995)

Sociologové ale používají tři postupy měření sociální stratifikace:

Objektivní metoda spolívá v tom, že se pro jednotlivá stratifikační kritéria (zaměstnání, vzdělání, bydlení a příjmy) sestaví bodové škály. Tento postup je vhodný pro většinu zkoumaných kolektivů, nezáleží na jejich velikosti. Nevýhodou je velká pracnost. (Novotná, 2008)

Při **subjektivním postupu** se lidé sami zařazují do konkrétní vrstvy. Nevýhodou tohoto postupu je, že se většina lidí zařadí do střední vrstvy, výhodou je snadnost. (Novotná, 2008)

U **komparativního postupu** jsou naopak lidé zařazováni do stratifikačních vrstev svými známými, kteří tak činí ve vztahu k sobě samým. Nevýhodou je, že se tento

model dá vyúhít jen v relativnĚ malých kolektivitách, protoĚe Ĥlenové se musí navzájem dobĚ znát. (Novotná, 2008)

1.7 Kritika sociální stratifikace

Kritizovány jsou stratifikační kritéria, strnulost modelů a neefektivní pracnost. Proto se v poslední době vyúhívá jednokriteriálních stratifikačních modelů, které jsou konstruovány na základě statistických údajů. Jak uĤ název napovídá, pracují tyto modely pouze s jedním kritériem a jejich vypovídací schopnost je proto omezena. (Novotná, 2008)

Přikladem jednokriteriálního modelu, který není vytvořen na základě statistických údajů, je Collinsův konverzační stratifikační model, který zařazuje lidi do jedné z pěti vrstev pomocí konverzačního chování. (Novotná, 2008)

Dalším příkladem je model vyúhívající ekonomické kritérium, tedy příjmy. Autorem tohoto modelu je Ulrich Beck. (Novotná, 2008)

2 Sociální mobilita

V této kapitole se budu zabývat sociální mobilitou, protože je úzce spojena se sociální stratifikací. Katriňák (2005, s. 7) uvádí: *Analýza sociální mobility odpovídá na otázky, jak se určité jedinci dostávají na určité sociální pozice a z jakých důvodů.*

Sociální mobilitu lze definovat jako *A* **pohyb mezi společenskými pozicemi v různých strukturách**, (Havlík, 2002, s. 56) jehož výsledkem je změna sociálního statusu jedince. Je tedy *A* **projevem toho, že sociální status (zejména status získaný) není v pase neměnný**. (Heřmanová, Patořka, 2006, s. 98)

Bohumil Geist (1992) rozlišuje několik typů sociální mobility: vertikální a horizontální, individuální a kolektivní, affluentní a defluentní, intergenerační a intragenerační, hádoucí a nehádoucí, částečnou a totální. Dále je možno rozlišovat mobilitu na krátké a dlouhé trati a prostorovou a profesní. Tato práce se bude zabývat jen některými z nich.

Mobilita **intergenerační** porovnává sociální vzestup či sestup mezi generacemi, sleduje *A* **nakolik závisí postavení dětí na sociálním statusu rodičů**. (Buriánek, 1996, s. 51) Mobilita **intragenerační** sleduje změny dosažené v průběhu jedinceva života.

Mobilita **na krátké trati** políhá s přesunem jen do vedlejší vrstvy, mobilita **na dlouhé trati** je přesun dále než do vedlejší vrstvy společnosti.

Prostorovou mobilitu můžeme srovnat ke stěhování a **profesní** mobilita je *A* **pohyb jednotlivých pracovníků, resp. i celých profesních a kvalifikačních skupin, a to jak uvnitř sociální struktury daného podniku, tak mezi ní a sociálními systémy jiných podniků a hospodářských organizací**. (Tománek, 1991 in Nový, et al., 1997, s. 124)

Pokud se jedinec přesunuje z jedné vrstvy do druhé, mluvíme o mobilitě **vertikální**. Může se jednat o vzestup (jedinec získá vyšší status) nebo o sestup (jedinec získá nižší status). **Horizontální** mobilita je *A* **přechod z jedné sociální skupiny do jiné, aniž přitom dojde ke změně celkového statusu osoby**. (Keller, 1995, s. 162) Zvýšení

sociálního statusu může jedinec dosáhnout například rozšířením vzdělání, kariérním postupem v zaměstnání nebo sňatkem. Naopak snížení statusu je možné v případě dlouhodobé nemoci, úrazu vedoucímu k invaliditě ztrátou zaměstnání rozvodem apod. Tyto prostředky i způsoby se nazývají mobilitní kanály. Pro tuto práci je nejdůležitější mobilita vertikální.

Teorie sociální vertikální mobility vychází ze dvou předpokladů. První z nich říká, že existence sociální nerovnosti ve společnosti je úplně přirozená. Hladná sociální pozice není stejná a lidé nemají důvod chtít jen některé z nich. Druhý předpoklad naznačuje, že o vyšší pozici se vyplatí usilovat jednotlivci ne kolektivně. Ostatní by totiž mohli snížit šanci na dosažení této pozice.

Každý typ společnosti má ustálený vzorec mobility, tj. její tendence. V uzavřené společnosti (například kasty) je nulová mobilita, během života se nemění. Sociální třídy nejsou vůbec propustné a existují velké nerovnosti mezi lidmi. V polouzavřené společnosti (například stavovská společnost) je nízká míra mobility, jedinec má možnost za určitých okolností dostat se do vyšší vrstvy a moderní otevřená společnost jsou charakteristické vysokou mírou propustnosti vrstev, je tam vysoká sociální mobilita. Kladen je důraz především na výkon jednotlivců, každý z nich má totiž stejné šance a příležitosti, aby dosáhl úspěchu.

Empirické studie dokázaly, že nejvyšší míra sociální vertikální mobility je u středních vrstev a směrem ke krajům (nejvyšším a nejnižším vrstvám) se mobilita snižuje.

PRAKTICKÁ ČÁST

3 Charakteristika vybrané kolektivity: Chodové Plané

V této kapitole uvedu základní údaje, které se týkají vybrané kolektivity.

Chodová Planá je malá obec nacházející se v Plzeňském kraji. V roce 2007 se stala městysem.

Ten se *Apření na základní sídelní jednotky: Chodová Planá, Bončov, Dolní Kramolín, Holubín, Hostěkov, Michalovy Hory, Pístov a Výžkov.ó* (Míka, 2011a, s. 61)

Tato práce se bude zabývat jen Chodovou Planou, tzn. bez osad, které pod ní spadají.

V následujících tabulkách nastíním, jaké je složení obyvatelstva podle několika různých kritérií. Uvádím statistiky, které vzešly z oficiálního Sčítání lidu, domů a bytů 2001 a 2011, data z předchozího Sčítání lidu, domů a bytů jsem zařadila, protože jež jsou k dispozici některá nejnovější data¹ a já s nimi často potřebuji pracovat.

Vzhledem k tomu, že dosud nebyly vyhodnoceny výsledky ze Sčítání lidu, domů a bytů 2011, pocházejí následující údaje v posledních sloupcích z předchozích

¹ Týká se to údajů za samotnou obec Chodová Planá, bez přilehlých osad. Potřebuji znát počet obydlených domů v obci, jelikož se tento stav od posledního Sčítání lidu, domů a bytů výrazně nezměnil, mohou data považovat za platná.

výsledků Sčítání lidu, domů a bytů 2011, tyto údaje jsou platné k 26. 3. 2011. Údaje v předposledních sloupcích pocházejí ze Sčítání lidu, domů a bytů 2001 a jsou platné k 1. 3. 2001, jsou převzaty ze Statického lexikonu obcí České republiky 2007. Tabulky I. 1 a 2 udávají základní informace o obyvatelích, tj. zastoupení obou pohlaví a jejich věkové rozdělení.

Tabulka 1 Obyvatelstvo podle pohlaví

		rok 2001	rok 2011
Obyvatelstvo celkem		1 778	1 879
z toho	muži	907	969
	ženy	871	910

Zdroj: Český statistický úřad, zpracování vlastní

Z této tabulky vidíme, že v posledních deseti letech přibýlo 101 obyvatel (62 mužů a 39 žen).

Tabulka 2 Obyvatelstvo podle věku a pohlaví

			rok 2001	rok 2011
Obyvatelstvo celkem			1 778	1 879
z toho ve věku	0 - 14 let	celkem	303	283
		muži	149	136
		ženy	154	147
	15 - 64 let	celkem	1 316	1 393
		muži	695	746
		ženy	621	647
	65 a více let, nezjištěno	celkem	159	203
		muži	63	87
		ženy	96	116

Zdroj: Český statistický úřad, zpracování vlastní

V této tabulce vidíme, že ubylo 20 obyvatel mladších 14 let, přibýlo 77 obyvatel ve věku 15 až 64 let a 44 obyvatel starších 65 let. Populace v Chodové Plané tedy stárne.

Tabulka I. 3 rozděluje obyvatelstvo podle ekonomické aktivity a zaměstnanosti a nezaměstnanosti.

Tabulka 3 Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity

					rok 2001	rok 2011
Obyvatelstvo celkem					1 778	1 879
Ekonomicky aktivní	celkem				988	936
	z toho	zaměstnaní	celkem		908	828
			z toho	zaměstnanci	781	672
				zaměstnavatelé	.	11
				osoby pracující na vlastní účet	.	83
		nezaměstnaní	celkem		80	108
Ekonomicky neaktivní	celkem				770	788

Zdroj: Český statistický úřad, zpracování vlastní

Z těchto údajů vyplývá, že počet ekonomicky aktivních obyvatel se snížil o 52 osob a počet ekonomicky neaktivních se naopak o 18 osob navýšil. Počet nezaměstnaných stoupl o 28 osob, počet zaměstnaných naopak poklesl o 80 osob.

Tabulka ř. 4. Rozděluje obyvatele podle nejvyššího ukončeného vzdělání.

Tabulka 4 Obyvatelstvo podle nejvyššího ukončeného vzdělání

		rok 2001	rok 2011
Obyvatelstvo celkem		1 778	1 879
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let		1 475	1 596
z toho nejvyšší ukončené vzdělání	základní vl. neukončeného	503	406
	střední vl. vyučení (bez maturity)	644	644
	úplné střední (s maturitou) a vyšší odborné včetně nástavbového	258	352
	vysokoškolské	42	74
	bez vzdělání	5	9

Zdroj: Český statistický úřad, zpracování vlastní

Z tabulky plyne, že počet obyvatel se základním vzděláním se o 97 osob snížil, počet vyučených bez maturity zůstal na čísle 644, počet lidí s maturitou stoupl o 94, takže stoupl počet vysokoškolařů o 32 osob a přibýlo i lidí bez vzdělání o 4.

Tabulka ř. 5 rozděluje všechny domy v obci podle obydlenosti a podle druhu domu.

Tabulka 5 Domy podle obydlenosti a druhu domu

			rok 2001	rok 2011
Domy celkem			424	459
z toho	obydlené		351	390
		rodinné domy	301	341
		bytové domy	45	45
	neobydlené		73	69

Zdroj: Leský statistický úřad, zpracování vlastní

Z dat vyplývá, že přibýlo 35 domů, o 39 se navýšil počet obydlených domů a o 4 se snížil počet neobydlených domů, počet bytových domů zůstal stejný, zatímco počet rodinných domů se zvedl o 40.

Tabulka ř. 6 rozděluje obydlené byty (bytové jednotky v rodinných a bytových domech) podle právního důvodu užívaní.

Tabulka 6 Obydlené byty podle právního důvodu užívaní

		rok 2001	rok 2011
Obydlené byty celkem		613	594
z toho právní důvod užívání bytu	ve vlastním domě	282	296
	v osobním vlastnictví	60	167
	nájemní	231	101
	družstevní	-	-

Zdroj: Leský statistický úřad, zpracování vlastní

Za posledních 10 let ubylo obydlených bytů, bylo to způsobeno snížením počtu nájemních bytů o 131 bytů. Počty bytů v osobním vlastnictví a bytů ve vlastním domě se navýšily.

Tabulka 1. 7 rozděluje Obydlené byty (bytové jednotky v rodinných a bytových domech) podle zdroje energie, která je využívána k vytápění.

Tabulka 7 Obydlené byty podle energií použitých k vytápění

		rok 2001	rok 2011
Obydlené byty celkem		613	594
z toho energie používaná k vytápění	z kotelny mimo dům	2	13
	uhlí, koks, uhelné brikety	170	65
	plyn	320	297
	elektrina	28	40
	dřevo	86	115
z toho plyn zaveden do bytu		230	346

Zdroj: Český statistický úřad, zpracování vlastní

Mezi lety 2001 a 2011 byl zaveden plyn do 116 domácností, to způsobilo snížení počtu domácností topících uhlím, koksem nebo uhelnými briketami. Naopak se o 12 navýšil počet domácností využívajících k vytápění elektřinu, také přibývalo domácností vytápějících dřevem. 11 domácností přišlo na vytápění z kotelny mimo dům. Počet domácností využívajících plyn k vytápění se snížil.

Tato práce se zabývá pouze ekonomicky aktivními obyvateli staršími 15 let, z domů pak jen ty obydlími.

4 Metody praktické části

V této kapitole uvedu cíl praktické části této práce a také její dílčí cíle týkající se stratifikačních kritérií, metodiku a nástroje výzkumu. Dále teoreticky vysvětlím, co je základní a výzkumný soubor a zjistím, kolik obyvatel Chodové Plané se v obou kategoriích nachází. Poté vytvořím výzkumné otázky, které budou kladeny respondentům během terénního šetření za účelem jejich zařazení do stratifikačních vrstev. Pro již uvedené zařazení obyvatel do stratifikačních vrstev je nutné vytvořit také hranice mezi jednotlivými vrstvami pomocí škál.

4.1 Cíl práce

Obecným cílem práce je analýza sociální stratifikace v obci Chodová Planá pomocí aplikace stratifikačních kritérií Warnerova modelu. Tato kritéria jsou: pšjmy, povolání, vzdělání a bydlení. Dílčí cíle se vztahují k těmto konkrétním kritériím a bude jim věnována pozornost v kapitole 4.5. Dílčí cíle jsou:

Dílčí cíl 1: Zjistit výši a zdroje měsíčních pšjmů. Odpovídá výzkumným otázkám I. 1, 2.

Dílčí cíl 2: Zjistit prestiž současného vykonávaného povolání. Odpovídá výzkumné otázce I. 3.

Dílčí cíl 3: Zjistit nejvyšší dosažené vzdělání. Odpovídá výzkumné otázce I. 4.

Dílčí cíl 4: Zjistit komfort bydlení. Odpovídá výzkumným otázkám I. 5, 6, 7, 8 a 9.

Vzhledem k velikosti obce využiji jen zjednodušený Warnerův model, tj. budu pracovat pouze se třemi základními vrstvami tohoto modelu (vyšší, střední, nižší).

4.2 Metodika a nástroje

Při analýze sociální stratifikace provedu kvantitativní výzkum, který je vhodný právě na měřitelné, tříditelné a uspořádatelné předměty zkoumání (kritéria) (Reichel, 2009) a na data, která je možné získat *Aprostřednictvím používaných nástrojů zajištění hromadných dat*. (Surynek, Komárková, Kašparová, 2001, s. 25)

Využiji objektivního postupu, který, jak už jsem psala výše, je využitelný pro výřinu zkoumaných souborů. Při použití této metody se sestaví bodové škály pro jednotlivá stratifikační kritéria (viz kapitola 4.5).

Existují i různé metodiky: *Apozorování, dotazník, rozhovor a analýza dokumentů*. (Novotná, 2010) Já jsem pro svoji práci zvolila rozhovor (anketu).

Respondenti budou odpovídat na předem stanovené otázky, které budou zapisovány do hromadného dotazníku (viz Příloha I. 2). Tento dotazník bude tvořen sadou uzavřených otázek, kde budou připraveny škály pro jednotlivá stratifikační kritéria a také sadou otevřených otázek.

4.3 Základní soubor

Základní soubor vychází z cílového (výzkumného) souboru, což *Aje mnohána objektů, kterých se zkoumání týká, na které se mají jeho výsledky vztáhnout*, (Reichel, 2009, s. 76) nejsou zahrnuty nedostupné jednotky (v tomto případě například obě ané pobývající dlouhodobě v cizině). (Reichel, 2009)

Základním souborem jsou obyvatelé města Chodová Planá starší 15 let. Podle předložených údajů Českého statistického úřadu ze Sčítání lidu, domů a bytů 2011 k 26. 3. 2011 to bylo 1 596 obyvatel z celkového počtu 1 879 obyvatel. (Český statistický úřad)

4.4 Výběrový soubor

Výběrový soubor, též vzorek, je množina objektů jednotek, která ve výzkumu zastupuje základní soubor. Výsledky zkoumání zjištěné na výběrovém souboru by měly být zobecnitelné na soubor základní. (Reichel, 2009, s. 76)

Výběrovým souborem bude náhodně vybraná skupina obyvatel ze základního souboru. Aby byla zaručena náhodnost výběru tohoto vzorku, navštívím každý třetí obydlí dle, v případě bytového domu navštívím třetí byt (v Chodové Plané je celkem 292 obydlí - rodinných a bytových). (Čkrabal, et. al., 2007) V každém rodinném domě či bytovém domě udělám jeden rozhovor s jedním respondentem. Tímto bych měla dostat celkem 97 odpovědí, je politáno s tím, že několik respondentů nebude ochotno na anketu odpovědět.

4.5 Výzkumné otázky a škály pro jednotlivá kritéria

V této kapitole se budu zabývat výzkumnými otázkami, které se vztahují k jednotlivým stratifikačním kritériím a vytvošení škál (hranic mezi vrstvami stratifikačního modelu) pro jednotlivá kritéria.

Položky A a představují vyšší vrstvu, B a reprezentují střední vrstvu a C a zastupují nižší vrstvu. Výjimku tvoří otázky I. 5 a 9, u nichž položka A a představuje vyšší i střední vrstvu.

4.5.1 Příjem

Jak jsem již uvedla, u příjmu je důležité nejen jeho výše, ale i zdroje (prestíží), což indikuje majetkovou situaci jedince.

Otázka I. 1: Jaký je Váš hrubý měsíční příjem?

Pro vytvošení škál v oblasti výše měsíčních příjmů budu vycházet z výše minimální mzdy. Ta v roce 2012 zůstává na úrovni 8 000 Kč. Jednotlivé škály proto budou násobky minimální mzdy.

A = více než 32 000 Kč

B = 16 001 až 32 000 Kč

C = 0 až 16 000 Kč

Otázka P. 2: Jaké jsou zdroje Vašich příjmů?

A = příjmy z podnikání, dividend, podílů na zisku, pronájmu apod.

B = příjmy ze zaměstnání

C = sociální příjmy

4.5.2 Povolání

Povolání je dalším z faktorů určujících způsob života. Bude tedy zájmat vykonávané povolání, respektive jeho prestiž.

Otázka P. 3: Jaké povolání v současné době vykonáváte?

Povolání rozdělím podle jeho prestiže do následujících tří kategorií. Vycházím přitom z výsledků studií Centra pro výzkum veřejného mínění z roku 2011.²

A = lékař, učitel, zdravotní sestra, učitel na vysoké škole, učitel na základní škole, projektant, soudce, programátor, soukromý zemědělec, úředník

B = policista, truhlář, manažer, starosta, majitel malého obchodu, profesionální sportovec, opravář elektrosportovního vybavení, soustružník, voják z povolání

² Respondentům byl předložen seznam povolání, obsahující 28 položek. Jejich úkolem bylo srovnat povolání podle toho, jak si ho vážící a obodovat je číslem mezi 1 a 99 včetně. Výzkum probíhal od 6. března do 13. března 2011 a bylo osloveno 1006 obyvatel České republiky starších 15 let. Realizátorem projektu bylo Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR. (Tuřek, 2011)

C = stavební dělník, bankovní úředník, novinář, prodávač, kněz, sekretářka, ministr, uklízečka, poslanec (Tuřek, 2011)

4.5.3 Vzdělání

U vzdělání je důležitá hlavně jeho výše.

Otázka P. 4: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

A = vysokoškolské vzdělání

B = vyšší odborné vzdělání, úplné střední vzdělání s maturitou

C = vyučení bez maturity, základní vzdělání, neukončené vzdělání

4.5.4 Bydlení

U bydlení mě zajímá jeho komfort. Proto budu zjišťovat, v jakém druhu domu respondent bydlí, jaký je právní důvod uhlívaní a dále kolik m² připadá na jednoho obyvatele domu/bytu. Dalšími ukazateli komfortu jsou například zavedená kanalizace, voda, elektřina, vybavenost osobním počítačem s internetem, druh vytápění nebo zdroj energie využívaný k vytápění. Já se zaměřím na vytápění, protože pokládám ostatní témata za samozřejmé.

Otázka P. 5: Bydlíte v rodinném domě nebo uhlíváte byt v bytovém domě?

A = rodinný dům

B = bytový dům

Otázka P. 6: Bydlíte ve vlastním, nájemním nebo družstevním domě/bytě?

A = vlastní dům/byt

B = družstevní dům/byt

C = nájemní dům/byt

Otázka I. 7: Kolik osob bydlí ve Vaší domácnosti?

Otázka I. 8: Jaká je výměra Vašeho domu/bytu?

Na otázky I. 7 a 8 je hádoucí otevřená odpověď.

Z těchto otázek bude podle výsledku vzorce $\frac{\text{počet m}^2}{\text{počet členů domácnosti}}$ vytvořena následující škála:

A = více než 35 m²/osoba

B = 25-35 m²/osoba

C = méně než 25 m²/osoba

Otázka I. 9: Jaký zdroj energie používáte k vytápění?

A = plyn, elektřina

B = uhlí, dřev

5 Sběr dat

Data byla získána terénním šetřením, které probíhalo v březnu roku 2012. Vzorek respondentů byl vybrán náhodně (viz kapitola 4.4). Respondenti odpovídali na předem stanovené otázky (viz kapitola 4.5). Sedm z nich bylo uzavřených a dotázaní měli za úkol vybrat si jednu z nabízených možností, dvě otázky byly otevřené a respondenti měli uvést přesný údaj. Při výzkumu jsem data zapisovala do individuálních dotazníků, později jsem je přepsala do hromadného dotazníku odpovědí (viz Příloha I. 2)

Vzhledem k tomu, šlo o osobní rozhovor, byla návratnost téměř 100%. Většinou jsem se setkala s kladným přístupem respondentů a ochotou odpovídat. Pouze v jednom případě respondent nespocoval a odmítl odpovídat na otázky. Jelikož jsem s tímto případem předem počítala a vybrala dostatečně velký výzkumný vzorek (celkem 97 respondentů), neovlivní to konečný výsledek.

Dva respondenti nebyli ochotni odpovědět na otázku týkající se výše měsíčních příjmů (otázka I. 1) a jeden dotázaný se nedokázal rozhodnout, která z odpovědí na otázku I. 9, týkající se druhu paliva využívaného k vytápění, je pro něj více charakteristická, proto jsem jeho odpověď do konečné analýzy nemohla zařadit.

6 Zpracování a analýza dat

V této kapitole se budu zabývat analýzou získaných dat podle jednotlivých dílčích cílů uvedených v kapitole 4.1.

Získaná data jsem přepsala do hromadného dotazníku odpovědí, který je součástí této práce. Hromadný dotazník odpovědí jsem zpracovávala v programu Microsoft Office Excel, který jsem také využila k tvorbě grafů z otázek I. 7 a I. 8. Odpovědi jsou do dotazníku zaznamenávány pomocí kódu Až v příslušném sloupci. Ke každé otázce (výjimku tvoří otázky I. 7 a I. 8) jsem přidala další možnost Neznám. Je to z důvodu neochoty respondenta odpovědět na otázku, jak jsem zmínila výše.

V následujících kapitolách se budu zabývat analýzou výsledků terénního šetření. Budu postupovat podle výše zmíněných dílčích cílů a postupně podle otázek pocházejících z ankety. Všechny relativní četnosti uvedené v textu jsou zaokrouhleny na celá procenta.

6.1 Příjmy

Dílním cílem I. 1 je zjistit výši a zdroje měsíčních příjmů respondentů a poté zařadit obyvatele do stratifikačních vrstev podle těchto kritérií.

6.1.1 Výše příjmů

V následující tabulce jsou výsledky pocházející z terénního šetření.

Tabulka 8 Hrubý měsíční příjem

Hrubý měsíční příjem		Absolutní četnost	Relativní četnost	Vrstva
A	více než 32 000 Kč	17	18,09%	vyšší
B	16 001 až 32 000 Kč	36	38,30%	střední
C	0 až 16 000 Kč	41	43,62%	nižší
celkem		94	100%	

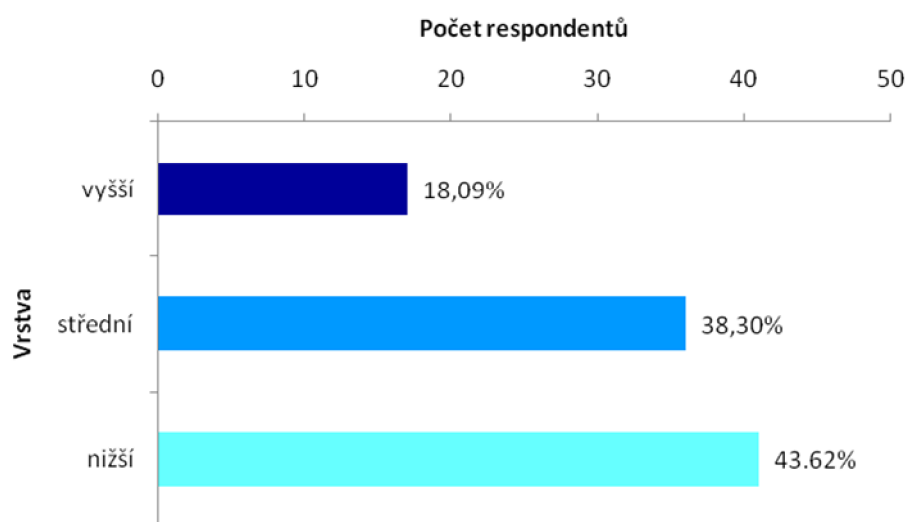
Zdroj: vlastní

Z 96 respondentů, kteří byli ochotni na anketu odpovědět, dva odmítli poskytnout své hrubé měsíční příjmy.

Z dat je vidět, že příjmy 17 respondentů jsou vyšší než 32 000 Kč, příjmy 36 respondentů dosahují 16 001 až 32 000 Kč a 41 respondentů nemá příjmy vyšší než 16 000 Kč.

Z těchto údajů vytvořím stratifikační model podle kritéria výše příjmů. Příjmy jsem předem rozdělila do těchto skupin (tříd), vycházela jsem při tom z výše minimální mzdy, která v roce 2012 zůstává na 8 000 Kč. Třády jsem vytvořila z dvojnásobků této minimální mzdy.

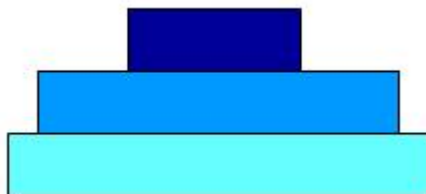
Graf 2 Stratifikační model podle kritéria výše příjmů

Zdroj: vlastní

V grafu představujícím rozdělení obyvatel obce Chodová Planá podle Warnerova stratifikačního modelu je patrné, že 44% obyvatel patří do nižší vrstvy, 38% obyvatel se nachází ve střední vrstvě a pouhých 18% je ve vrstvě vyšší.

Schéma 7 Stratifikační model podle kritéria výše příjmů

Zdroj: vlastní

Tento stav se nejvíce blíží modelu B, popsaném v kapitole 1.4.2 Současné vícekritériální modely v teoretické části této práce. Model připomíná tvar pyramidy s nejmenším počtem obyvatel na vrcholu pyramidy a širokou základnou dole.

6.1.2 Zdroje příjmů

V následující tabulce jsou data pocházející z terénního šetření.

Tabulka 9 Zdroje příjmů

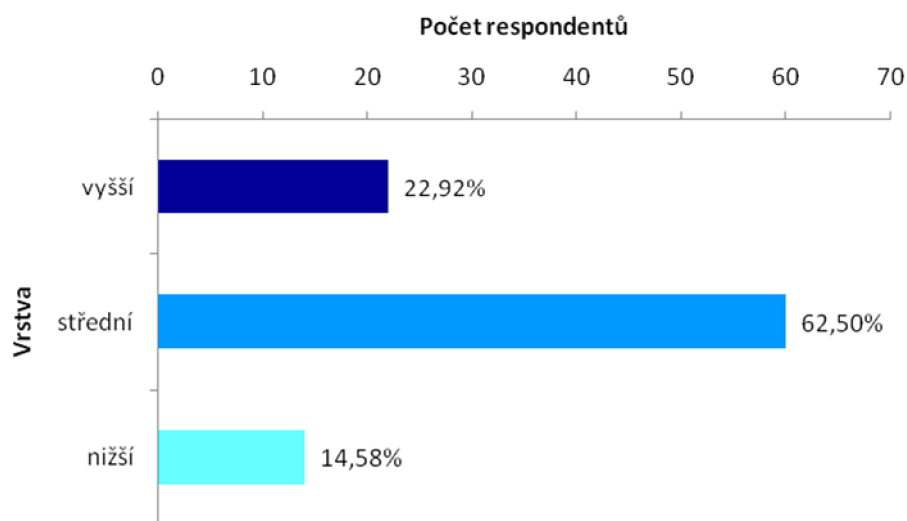
Zdroje příjmů		Absolutní četnost	Relativní četnost	Vrstva
A	příjmy z podnikání, dividend, podílů na zisku, pronájmu apod.	22	22,92%	vyšší
B	příjmy ze zaměstnání	60	62,50%	střední
C	sociální příjmy	14	14,58%	nižší
celkem		96	100%	

Zdroj: vlastní

Naprostá většina respondentů, celkem 60, uvedla, že její příjmy pocházejí ze zaměstnání. 22 respondentů má příjmy z podnikání, dividend, podílů na zisku apod. Pouhých 14 oslovených respondentů znalo sociální příjmy.

Z těchto údajů vytvořím stratifikační model podle kritéria zdroje příjmů.

Graf 3 Stratifikační model podle kritéria zdroje pšjmř

Zdroj: vlastní

Na tomto grafu je jasné vidět, že většina obyvatel (63%) spadá do střední vrstvy, 23% do vrstvy vyšší a 15% do nižší vrstvy.

Schéma 8 Stratifikační model podle kritéria zdroje pšjmř

Zdroj: vlastní

Tento stav se blíží modelu D, který je rovněž popsán v kapitole 1.4.2 Současné vícekritériální modely. Díky nejpočetnější střední vrstvě je společnost velmi stabilní.

6.2 Povolání

Dílním cílem I. 2 je zjistit prestiž povolání, vykonávaného v současné době a opět vytvořit stratifikační model dle tohoto kritéria.

V této tabulce jsou data, která pocházejí z terénního šetření.

Tabulka 10 Povolání

Povolání		Absolutní Počet	Relativní Počet	Vrstva
A	lékař, učitel, zdravotní sestra, učitel na vysoké škole, učitel na základní škole, projektant, soudce, programátor, soukromý zemědělec, úředník	14	14,58%	vyšší
B	policista, truhlář, manažer, starosta, majitel malého obchodu, profesionální sportovec, opravář elektrospotřebičů, soustružník, voják z povolání	42	43,75%	střední
C	stavební dělník, bankovní úředník, novinář, prodávák, kněz, sekretářka, ministr, uklízečka, poslanec	40	41,67%	nižší
celkem		96	100%	

Zdroj: vlastní

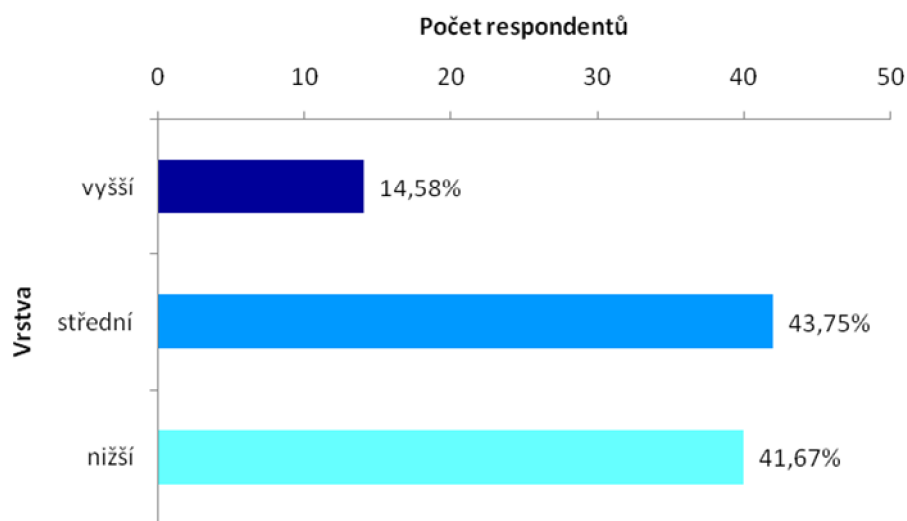
Jelikož se v této škole nenacházejí všechna povolání, subjektivně jsem zařazovala chybějící povolání do těchto skupin. Vzhledem se jednalo o různé typy dělníků pracujících u pásu, které jsem zařadila do skupiny C, podobně jako stavební dělníky. S vzhledem povolání ale nebyl problém.

Nejméně obyvatel vykonává povolání, jako jsou lékaři, učitel na vysoké a na střední škole, projektant, soudce, programátor, soukromý zemědělec a úředník. Další dvě skupiny zastupující vykonávané povolání jsou téměř vyrovnané (zastupuje je 42 respondentů ve skupině B a 40 respondentů ve skupině C).

Škály byly sestaveny na základě průzkumu realizovaného Centrem pro výzkum veřejného mínění, které zkoumalo, jak si jednotlivých nabízených povolání lidé vážili. Toto rozdělení jsem vybrala, protože zde zjišťuji prestiž povolání.

Těchto 28 povolání pocházejících z průzkumu jsem rozdělila na tři stejné skupiny, které představují tři vrstvy společnosti. Následující stratifikační model obce Chodová Planá vychází z tohoto rozdělení.

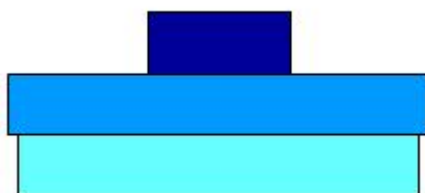
Graf 4 Stratifikační model podle kritéria povolání

Zdroj: vlastní

Nejvíce obyvatel (44%) spadá do střední vrstvy, 42% obyvatel se nachází v nižší vrstvě. Přítakem velkého vzorku obyvatel, jaký jsem použila ve své práci, je tento rozdíl zanedbatelný. 15% obyvatel spadá do vyšší vrstvy.

Schéma 9 Stratifikační model podle kritéria povolání

Zdroj: vlastní

Tento stav nelze jednoznačně přisadit k žádnému známému modelu. Je to z důvodu, že tato práce se zabývá třívrstevnými modely a porovnává je s modely čtyř- a sedmi-vrstevnými. Stav se do určité míry podobá modelům C nebo D (viz kapitola 1.4.2 Současné vícekritériální modely), ale žádný ho plně nevystihuje.

6.3 Vzdělání

Díllím cílem l. 3 je zjistit nejvyšší dosažené vzdělání a zařadit obyvatele Chodové Plané do stratifikačních vrstev dle tohoto kritéria.

Respondenti během průzkumu odpovídali takto:

Tabulka 11 Nejvyšší dosažené vzdělání

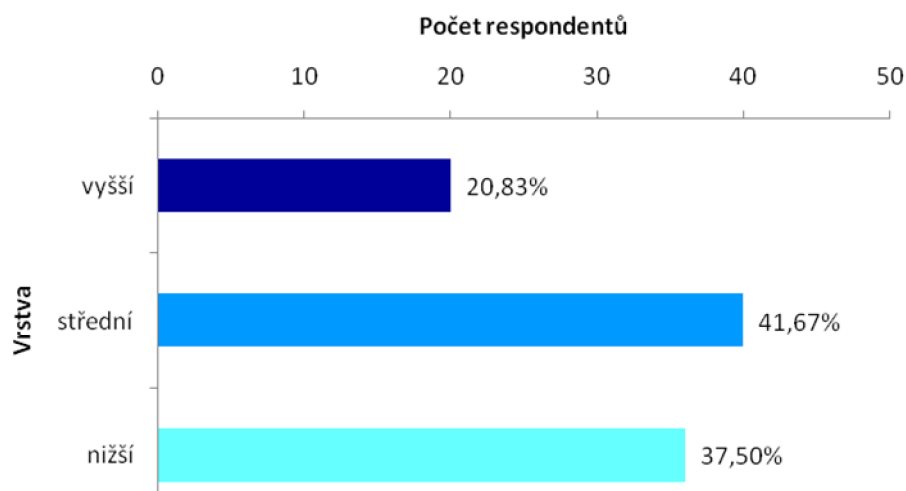
Nejvyšší dosažené vzdělání		Absolutní četnost	Relativní četnost	Vrstva
A	vysokoškolské vzdělání	20	20,83%	vyšší
B	vyšší odborné vzdělání, úplné střední vzdělání s maturitou	40	41,67%	střední
C	vyučení bez maturity, základní vzdělání, neukončené vzdělání	36	37,50%	nižší
celkem		96	100%	

Zdroj: vlastní

Celkem 20 respondentů uvedlo, že má vysokoškolské vzdělání. 40 respondentů má vyšší odborné vzdělání nebo úplné střední vzdělání s maturitou a 36 respondentů je vyučeno (nemá maturitu) nebo má jen základní vzdělání anebo své vzdělání vůbec neukončilo (je bez vzdělání).

Z těchto dat vytvořím model rozvrstvení obyvatel Chodové Plané.

Graf 5 Stratifikační model podle kritéria vzdělání

Zdroj: vlastní

Rozvrstvení společnosti je velmi podobné rozvrstvení dle vykonávaného povolání. Nejméně obyvatel (21%) se nachází ve vyšší vrstvě a střední a nižší vrstva mají téměř stejné zastoupení (42% střední vrstva a 38% nižší vrstva).

Schéma 10 Stratifikační model podle kritéria vzdělání

Zdroj: vlastní

Při porovnávání stavu s modelem, platí to samé jako u analýzy povolání. Stav rovněž nelze porovnat k žádnému z modelů (viz kapitola 1.4.2 Souhlasné vícekritériální modely). Podobá se modelu C a D.

6.4 Bydlení

Zde se budu zabývat analýzou komfortu bydlení. Tento bod odpovídá dílčímu cíli 4. Komfort bydlení jsem zjišťovala pomocí více ukazatelů, jsou to druh domu,

ve kterém respondent bydlí, právní dŕŕvod uŕhívání domu/bytu, obytná plocha pŕŕpadající na jednoho obyvatele domu/bytu a také palivo, který respondent vyuŕhívá k vytápĚní domu/bytu.

6.4.1 Druh domu

V této tabulce jsou údaje pocházející z terénního ŕetĚení.

Tabulka 12 Druh domu

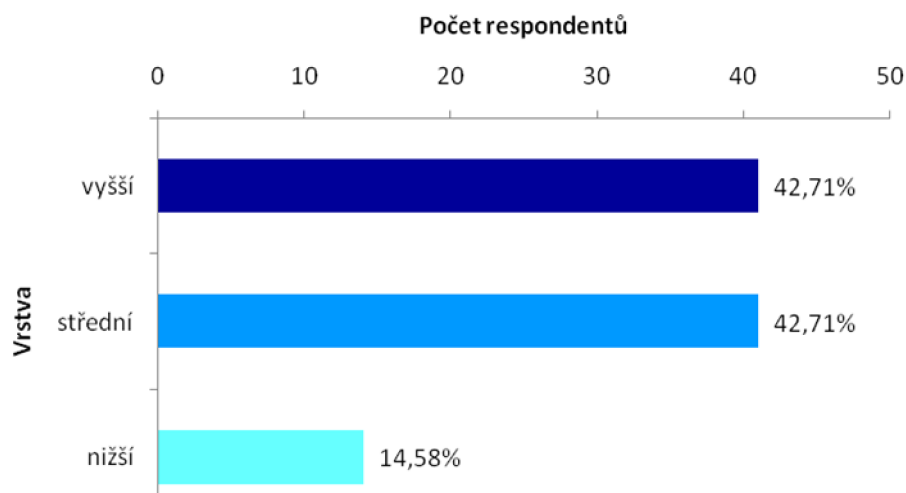
Druh domu		Absolutní ŕetnost	Relativní ŕetnost	Vrstva
A	rodinný dŕŕm	82	85,42%	vyŕŕŕí, stŕĚdní
B	bytový dŕŕm	14	14,58%	niŕŕŕí
celkem		96	100%	

Zdroj: vlastní

Vŕŕŕina respondentŕŕ (celkem 82) obývá rodinný dŕŕm a 14 respondentŕŕ bydlí v bytovém domĚ

Respondenty bydlící v rodinném domĚ jsem zaŕadila do vyŕŕŕí a stŕĚdní vrstvy, proto musím jejich poŕet vydĚlit dvĚma a dostanu tak stratifikaŕní model se stejným poŕtem obyvatel ve vyŕŕŕí a stŕĚdní vrstvĚ

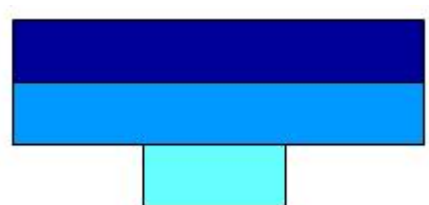
Graf 6 Stratifikační model podle kritéria druh domu

Zdroj: vlastní

Jak už jsem zmínila, ve vyšší a střední vrstvě se nachází stejný počet obyvatel, tj. 43%. Do nižší vrstvy patří 15% obyvatel.

Schéma 11 Stratifikační model podle kritéria druh domu

Zdroj: vlastní

Tento stav by opět mohl připomínat obrácenou pyramidu, tedy model E (viz kapitola 1.4.2 Současné vícekritériální modely). Model je ale zařazením jedné skupiny odpovědí do dvou vrstev ilustrovaný.

6.4.2 Právní důvod užívání domu/bytu

V této tabulce jsou data, která pocházejí z terénního šetření.

Tabulka 13 Právní důvod užívaní domu/bytu

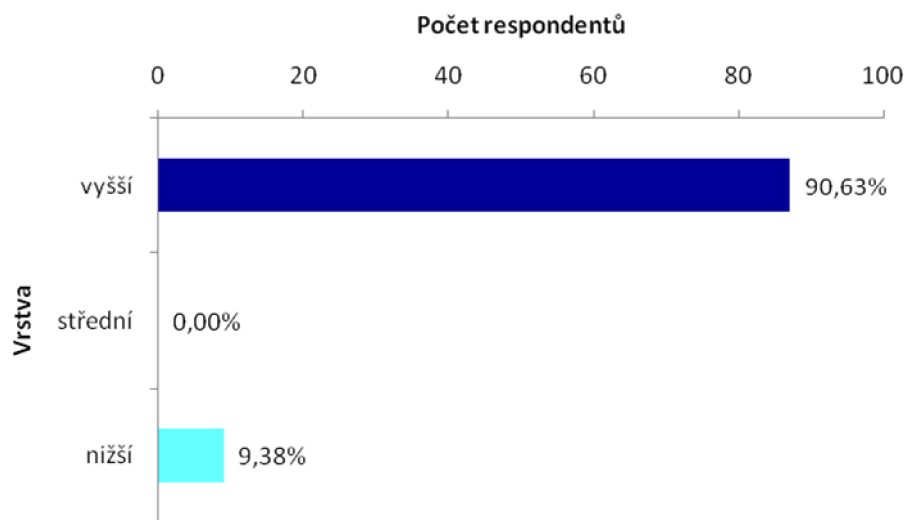
Právní důvod užívaní domu/bytu		Absolutní četnost	Relativní četnost	Vrstva
A	vlastní dům/byt	87	90,63%	vyšší
B	družstevní dům/byt	0	0,00%	střední
C	nájemní dům/byt	9	9,38%	nižší
celkem		96	100%	

Zdroj: vlastní

Z údajů je patrné, že absolutně převládají respondenti bydlící ve vlastním domě či bytě jen 9 respondentů užívá nájemní dům/byt a žádný z respondentů nebydlí v družstevním domě/bytě. Tento výsledek koresponduje s předchozím bodem. Žádný rodinný dům totiž není nájemní. 9 nájemních domů/bytů proto připadá na bytové domy.

Tyto data vytvořím stratifikační model obce Chodová Planá.

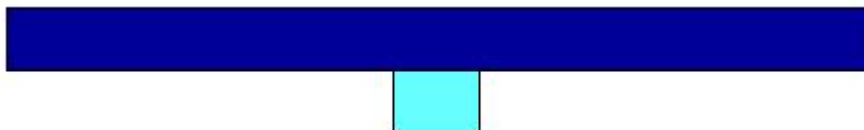
Graf 7 Stratifikační model podle kritéria právní důvod užívaní domu/bytu

Zdroj: vlastní

91% obyvatel patří do vyšší vrstvy a zbytek, tj. 9% obyvatel spadá do vrstvy nižší. Do střední vrstvy dle kritéria právní důvod užívaní domu/bytu nelze zařadit nikoho.

Schéma 12 Stratifikační model podle kritéria právní dřívod uřívání domu/bytu

Zdroj: vlastní

Tento stav připomíná model E, který má tvar obrácené pyramidy s většinou lidí na vrcholu a menšinou základnou (viz kapitola 1.4.2 Souhrnné vícekritériální modely). Opět to ale není jednoznačné působení, protože vypnutím střední vrstvy dostávám pouze dvou-vrstvý model a model E je sedmi-vrstvý.

6.4.3 Obytná plocha připadající na jednoho člena domácnosti

V následující tabulce jsou údaje, které byly vytvořeny dodatečně z dat, které pocházely z terénního šetření. V této podkapitole jsem spojila anketní otázky č. 7

a č. 8 pomocí tohoto vzorce:
$$\frac{\text{plocha}}{\text{počet členů domácnosti}}$$
. Původní data přikládám v příloze č. 2.

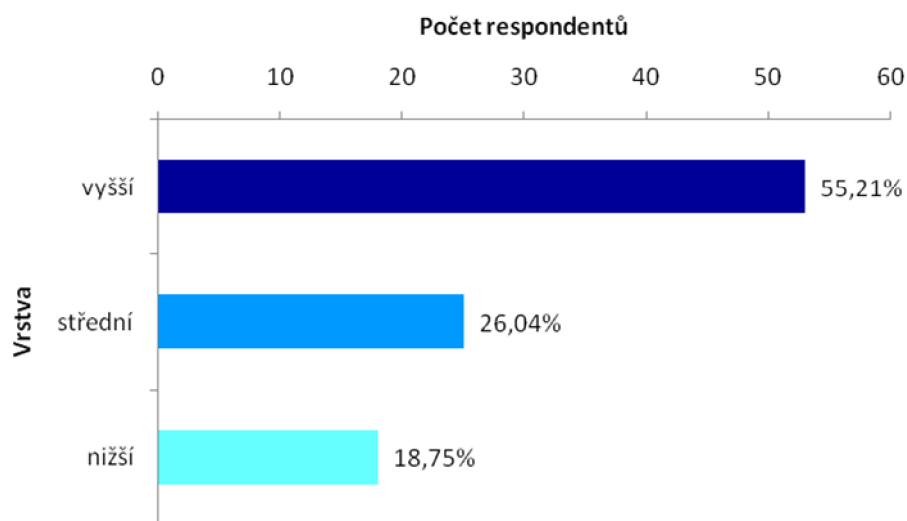
Tabulka 14 Obytná plocha na jednoho člena domácnosti

Obytná plocha na jednoho člena domácnosti		Absolutní četnost	Relativní četnost	Vrstva
A	více než 35 m ² /osoba	53	55,21%	vyšší
B	25-35 m ² /osoba	25	26,04%	střední
C	méně než 25 m ² /osoba	18	18,75%	nižší
celkem		96	100%	

Zdroj: vlastní

Více než polovinu respondentů jsem zařadila do skupiny A, tzn. v jejich domě/bytě připadá na jednoho člena domácnosti více než 35 m². 25 respondentů se řadí do skupiny B, tzn. že na jednoho člena jejich domácnosti připadá 25-35 m². 18 respondentů žije v domácnosti, kde na jednoho jejího člena připadá méně než 25 m².

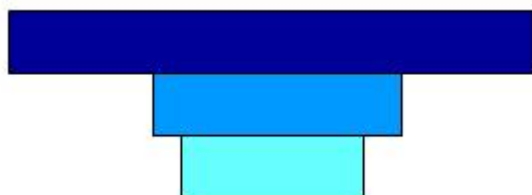
Graf 8 Stratifikační model podle kritéria obytná plocha na jednoho člena domácnosti

Zdroj: vlastní

Z modelu rozvrstvení společnosti je patrné, že většina obyvatel (55%) spadá do vyšší vrstvy, 26% obyvatel patří do střední vrstvy a 19% do vrstvy nižší.

Schéma 13 Stratifikační model podle kritéria obytná plocha na jednoho člena domácnosti

Zdroj: vlastní

Takovýto stav je velmi podobný modelu obrácené pyramidy, tj. modelu E (viz 1.4.2 Souhlasné vícekritériální modely). Většina obyvatel se nachází nahoře a menšina dole.

6.4.4 Zdroj energie využívaný k vytápění domu/bytu

V této tabulce jsou výsledky pocházející z terénního šetření.

Tabulka 15 Zdroj energie k vytápění

Zdroj energie k vytápění		Absolutní četnost	Relativní četnost	Vrstva
A	plyn, elektřina	75	78,95%	vyšší, střední
B	uhlí, dřevo	20	21,05%	nižší
celkem		95	100%	

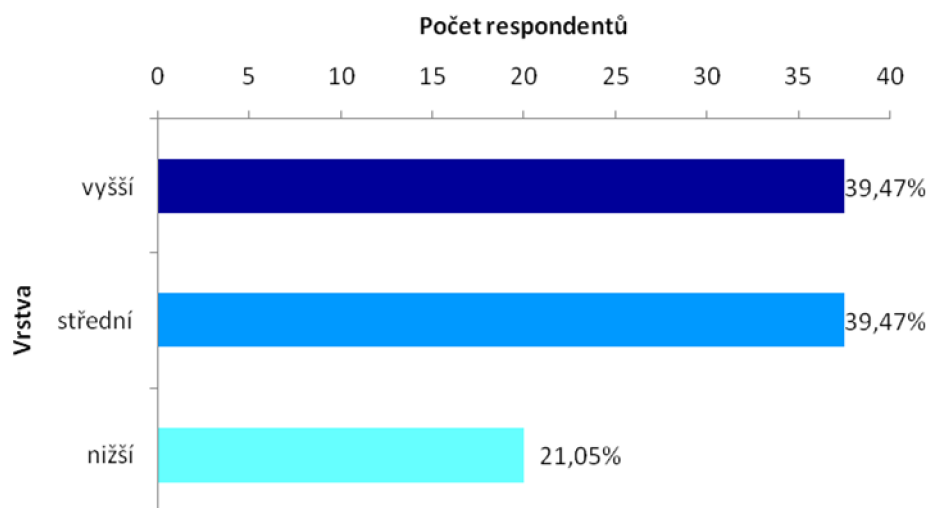
Zdroj: vlastní

Do této analýzy jsem nemohla zařadit jednoho respondenta, důvody pro toto rozhodnutí jsou uvedené v kapitole 5 SbŮ dat.

Výsledky šetření ukazují převahu obyvatel, kteří topí plynem nebo elektřinou, tj. 75 respondentů. Jen 20 respondentů využívá k vytápění svého domu/bytu uhlí nebo dřeva.

Respondenty ze skupiny A zařadím ve stratifikačním modelu do vyšší a střední vrstvy, proto jejich počet opĚ vydám dvĚma.

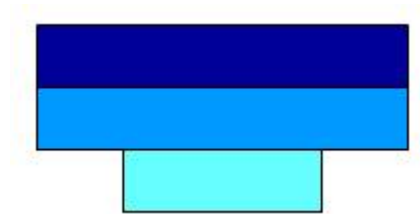
Graf 9 Stratifikační model podle kritéria využívaný zdroj energie k vytápění

Zdroj: vlastní

Z grafu je vidět, že vyšší a střední vrstva převažuje, do každé z nich patří 39% respondentů, naopak do nižší vrstvy náleží 21% respondentů.

Schéma 14 Stratifikační model podle kritéria využívaný zdroj energie k vytápění

Zdroj: vlastní

Tento stav opět můžeme přirovnat k modelu sociálního státu, k modelu E (viz 1.4.2 Souřadné vícekritériální modely), ale přirovnání není jednoznačné.

6.5 Celkový stratifikační model

V této kapitole vytvořím celkový stratifikační model, který vychází ze všech kritérií souřadně

Každé kritérium má stejnou váhu. Podíl každé vrstvy (reprezentované označením A, B nebo C) v procentech na celkovém modelu je vypočítán podle tohoto vzorce:

$$\frac{\text{počet jednotlivých odpovědí (A, B nebo C)}}{\text{počet všech odpovědí}} \cdot 100$$

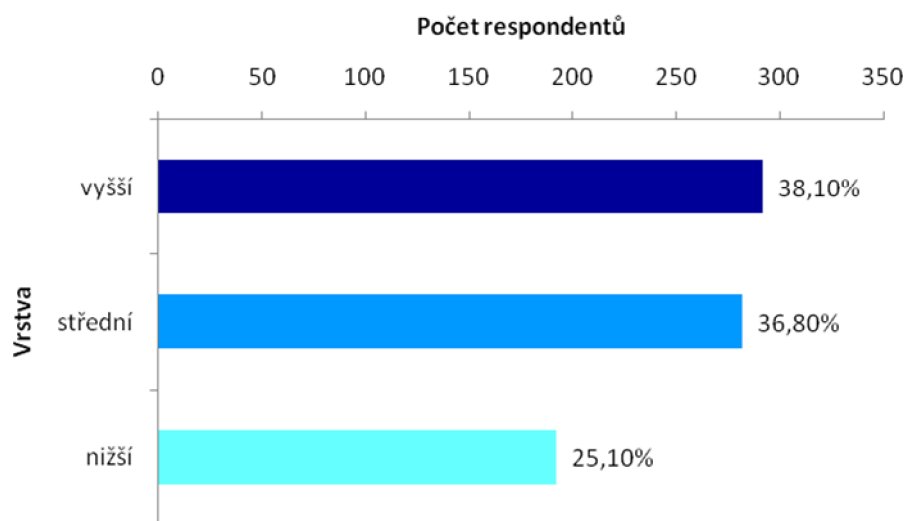
Následující tabulka uvádí celkové počty odpovědí A, B, a C dohromady ze všech výzkumných otázek.

Tabulka 16 Struktura respondentů

Respondenti	Absolutní četnost	Relativní četnost	Vrstva
A	291,5	38,10%	vyšší
B	281,5	36,80%	střední
C	192	25,10%	nižší
celkem	765	100%	

Zdroj: vlastní

Graf 10 Celkový stratifikační model

Zdroj: vlastní

Z modelu vyplývá, že vyšší a střední vrstva jsou téměř vyrovnané. Ve vyšší vrstvě se nachází 38% obyvatel a ve střední vrstvě 37% obyvatel, 25% obyvatel spadá do nižší vrstvy.

Schéma 15 Celkový stratifikační model

Zdroj: vlastní

Tento stav připomíná model obrácené pyramidy, tj. model E (viz 1.4.2 Současné vícekritériální modely). Model je mírně nestabilní, ale rozdíl ve velikostech jednotlivých vrstev není moc velký, do střední vrstvy, která stabilitu určuje, patří více než třetina celé společnosti.

7 Porovnání dat s předběžnými výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2011

Jak už jsem uvedla výše, porovnám některá mnou zjištěná data s předběžnými výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (viz kapitola 3). Porovnám jen nejvyšší dosažené vzdělání, druh domu, právní důvod užívaní domu/bytu a energii využívanou k vytápění. Ostatní data nejsou k dispozici.

V každé podkapitole sloučím jednotlivé kategorie dohromady tak, aby korespondovaly se mnou vytvořenými třídami. Dále přidám relativní četnosti a vrstvu, ke které jednotlivé třídy náleží, podobně jako v kapitole 6 Zpracování a analýza dat.

7.1 Vzdělání

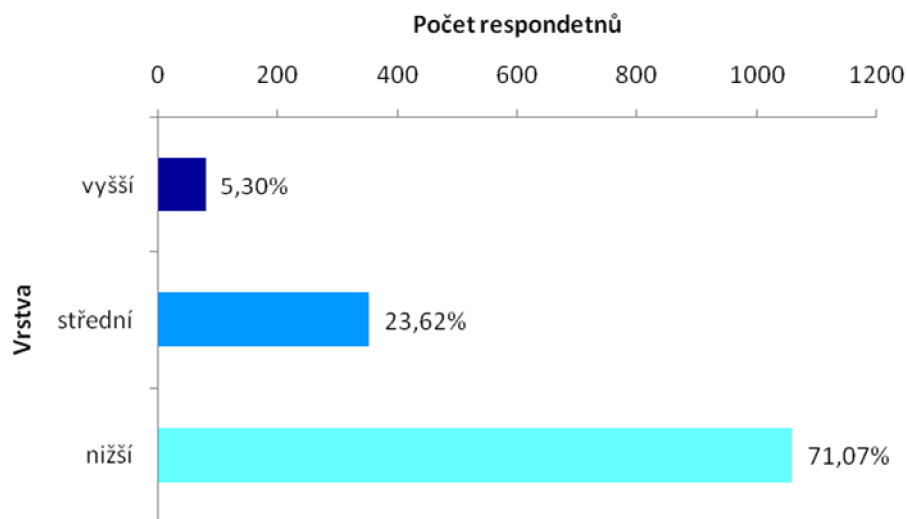
Tabulka 17 Nejvyšší dosažené vzdělání

	Nejvyšší dosažené vzdělání	Absolutní četnost	Relativní četnost	Vrstva
A	vysokoškolské vzdělání	79	5,30%	vyšší
B	vyšší odborné vzdělání, úplné střední vzdělání s maturitou	352	23,62%	střední
C	vyučení bez maturity, základní vzdělání, neukončené vzdělání	1059	71,07%	nižší
	celkem	1490	100,00%	

Zdroj: Český statistický úřad, zpracování vlastní

Z této tabulky je vidět, že nejvíce obyvatel, tj. 1059 je vyučeno (bez maturity) nebo má základní či neukončené vzdělání, 352 obyvatel má vyšší odborné nebo úplné střední vzdělání a pouhých 79 obyvatel má vysokoškolské vzdělání.

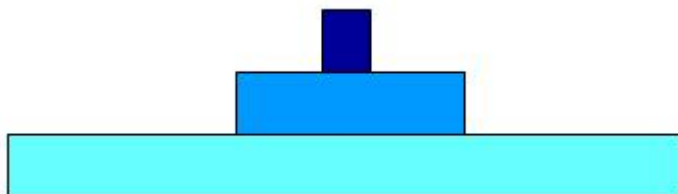
Graf 11 Stratifikační model podle kritéria nejvyšší dosažené vzdělání

Zdroj: vlastní

Nejvíce obyvatel se nachází v nižší vrstvě (71%) a nejméně ve vrstvě vyšší (5%), zbytek, tj. 24% patří do střední vrstvy.

Schéma 16 Stratifikační model podle kritéria nejvyšší dosažené vzdělání

Zdroj: vlastní

Tento stav připomíná pyramidu, tj. model C (viz kapitola 1.4.2). Při porovnání s daty pocházejícími z terénního výzkumu zjišťují, že model vypadá trochu jinak. Respondenti tvrdili, že mají vyšší vzdělání, než uvedli při sítání lidu, domů a bytů 2011, proto spadají do jiné vrstvy než v kapitole 6.2. Výsledky vycházejí z dat od pouhých 96 respondentů, proto tyto výsledky nemohu vztáhnout na celek.

7.2 Druh domu

Tabulka 18 Druh domu

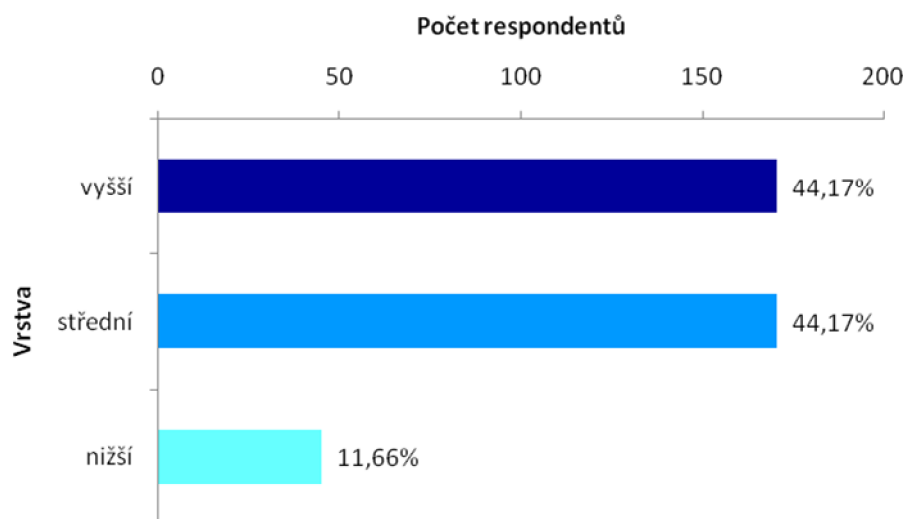
Druh domu		Absolutní četnost	Relativní četnost	Vrstva
A	rodinný dům	341	88,34%	vyšší, střední
B	bytový dům	45	11,66%	nižší
celkem		386	100,00%	

Zdroj: Leský statistický úřad, zpracování vlastní

Z průzkumu vyplývá, že se v obci nachází 341 rodinných domů a 45 bytových domů.

Kategorii rodinné domy odpovídám k vrstvě vyšší a střední. Počet rodinných domů proto vydělím dvěma.

Graf 12 Stratifikační model podle kritéria druh domu

Zdroj: vlastní

Díky tomu, že rodinné domy spadají do vyšší i střední vrstvy, je i procentuální rozložení těchto vrstev stejné. Vyšší a střední vrstva má 44% a nižší vrstva 12%.

Schéma 17 Stratifikační model podle kritéria druh domu

Zdroj: vlastní

Tento stav opěť připomíná model E (viz kapitola 1.4.2 Souhrnné vícekritériální modely). Rozložení jednotlivých stratifikačních vrstev je téměř totožné s rozložením vrstev vzniklých na základě terénního šetření. Data získaná mým průzkumem se nijak neliží od předchozích výsledků Sčítání lidu, domů a bytů 2011.

7.3 Právní důvod užívání domu/bytu

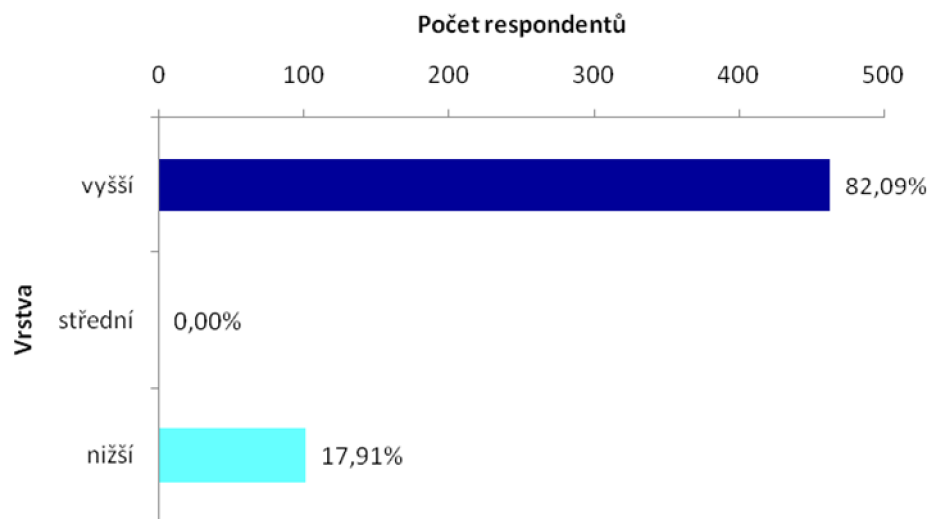
Tabulka 19 Právní důvod užívání domu/bytu

	Právní důvod užívání domu/bytu	Absolutní četnost	Relativní četnost	Vrstva
A	vlastní dům/byt	463	82,09%	vyšší
B	družstevní dům/byt	0	0,00%	střední
C	nájemní dům/byt	101	17,91%	nižší
	celkem	564	100%	

Zdroj: Leský statistický úřad, zpracování vlastní

Z těchto dat vyplývá, že 463 obyvatel bydlí ve vlastním domě či bytě 101 v nájemním domě či bytě. V Chodové Plané se nenachází žádný družstevní dům ani byt.

Graf 13 Stratifikační model podle kritéria právní důvod uhlívání domu/bytu

Zdroj: vlastní

Do vyšší vrstvy spadá 82% a do nižší vrstvy 18%. Střední vrstva není díky absenci družstevních domů/bytů vůbec zastoupena.

Schéma 18 Stratifikační model podle kritéria právní důvod uhlívání domu/bytu

Zdroj: vlastní

Tento model je téměř shodný s modelem vytvořeným z výsledků mého průzkumu. Data z mého šetření korespondují s daty ze Sčítání lidu, domů a bytů 2011. Stav připomíná model E (viz kapitola 1.4.2 Souhlasné vícekritériální modely).

7.4 Zdroj energie využívaný k vytápění domu/bytu

Tabulka 20 Zdroj energie k vytápění

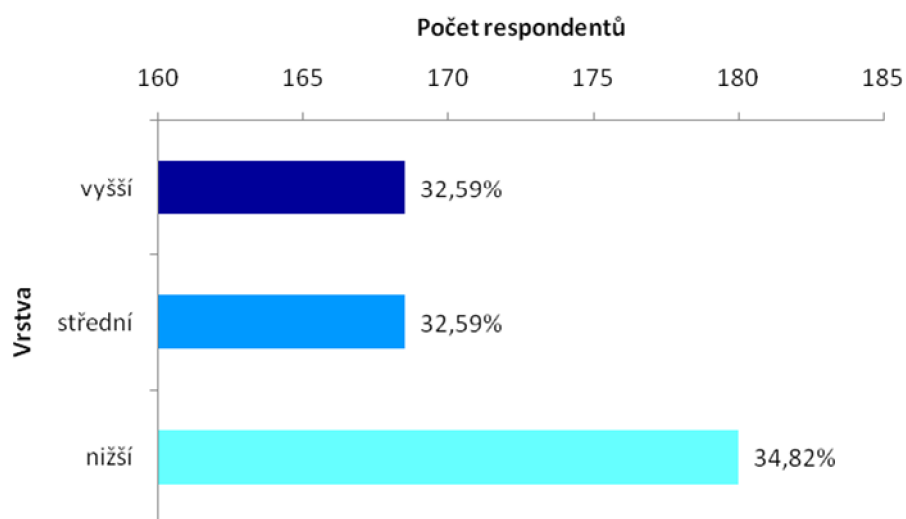
	Zdroj energie k vytápění	Absolutní četnost	Relativní četnost	Vrstva
A	plyn, elektřina	337	65,18%	vyšší, střední
B	uhlí, dřev	180	34,82%	nižší
	celkem	517	100%	

Zdroj: Leský statistický úřad, zpracování vlastní

Nadpoloviční většina domů/bytů je vytápěna plynem nebo elektřinou, 180 domácností topí uhlím nebo dřevem.

Skupinu A zařadím do vyšší a střední vrstvy, proto data opíšu dvěma.

Graf 14 Stratifikační model podle kritéria zdroj energie k vytápění

Zdroj: vlastní

33% domácností spadá do vyšší a střední vrstvy a 35% domácností patří do nižší vrstvy.

Schéma 19 Stratifikační model podle kritéria zdroj energie k vytápění

Zdroj: vlastní

Tento stav odpovídá pyramidálnímu rozdělení, tedy modelu A (viz kapitola 1.4.2 Souhlasné vícekritériální modely). Model se liší od modelu, který je založený na datech získaných terénním šetřením, nižší vrstva je v tomto případě polnější.

Závěr

Téma této bakalářské práce jsem si vybrala, protože jsem chtěla poznat více obyvatele a obec, ve které už osmnáct let žiji. Toto přání se mi splnilo a já se mohu na Chodovou Planou dívat z jiného úhlu pohledu než dosud.

Cíl, který jsem si před zahájením psaní této práce vytyčila, jsem splnila. Podařilo se mi zanalyzovat sociální stratifikaci v obci. Výsledkem stratifikace všech kritérií dohromady, která jsem v této práci využívala, je model připomínající obrácenou pyramidu, model s největším počtem obyvatel na vrcholu pyramidy, ve vyšší stratifikační vrstvě a nejmenším počtem v základně tedy v nižší stratifikační vrstvě. Je to velmi zajímavé poznání, že obec, ve které žiji, má právoúhlové rozložení.

Tato práce se skládá ze dvou hlavních celků: teoretické a praktické části. Teoretická část je jakýmsi podkladem pro zpracování části praktické. Zabývá se nerovností ve společnosti, která je příčinou sociální stratifikace, popisuje teorii sociální stratifikace, která je posléze využita v praktické části. Zabývá se modely, které předcházely teorii sociální stratifikace, tzv. předstratifikačními modely, dále popisuje stratifikační modely a kritéria pro jejich sestavení, rozdílné způsoby měření sociální stratifikace a také kritiku tohoto měření. Dále jsou zmíněny hlavní body týkající se sociální mobility. Zmíněnou praktickou část lze rozdělit na čtyři oddíly: charakteristiku vybrané kolektivity, přípravnou fázi, výzkumnou fázi a fázi zpracování a analýzy dat. První kapitola praktické části je zaměřena na obecné informace o vybrané komunitě o obci Chodová Planá. Tato kapitola popisuje obec pomocí říslných statistik z roku 2001 a z roku 2011, s těmito statistikami posléze pracuje část zpracovávající a analyzující data. Přípravná fáze zahrnuje popis metodiky a nástrojů sběru dat, vytyčení hlavního cíle a dalších cílů, metodu výběru respondentů, výzkumné otázky a také škály pro jednotlivá kritéria. Výzkumná fáze je fáze sběru dat v terénu. Fáze zpracování a analýzy dat pracuje s výsledky terénního šetření a analyzuje obec z pohledu sociální stratifikace, rozděluje obyvatele Chodové Plané do tří vrstev.

V této chvíli se už budu věnovat samotnému průzkumu a následně analýze dílčích cílů této práce. Při průzkumu jsem využila objektivního přístupu, tj. zařadila jsem respondenty do stratifikačních vrstev podle předem připravených škál. Respondenti odpovídali na sedm uzavřených otázek s připravenými odpověďmi a na dvě otevřené otázky. Všechny otázky se týkaly těchto stratifikačních kritérií: pohlaví, povolání, vzdělání a bydlení.

Dílčí cíl I. 1 zjišťoval stratifikační kritérium pohlaví, tedy jejich výši a zdroje. Respondentům byly položeny dvě uzavřené výzkumné otázky (otázka I. 1 a 2), z nichž jedna se týkala výše pohlaví a druhá zdrojů těchto pohlaví. Podle prvního z kritérií byla nejvíce zastoupena nižší vrstva a nejvíce vyšší vrstva, podle druhého z kritérií byla nejvíce zastoupena vrstva střední (63%), po ní následovala vyšší vrstva a nakonec nižší vrstva. Rozdíl výsledků podle obou kritérií je patrně způsoben tím, že obyvatelé mají sice nižší pohlaví (44% respondentů má pohlaví nižší než 16 000 Kč hrubého), ale tyto pohlaví většinou pocházejí ze zaměstnání (63%), méně pohlaví pak pochází z podnikání, podílů na zisku, pronájmu apod. a nejméně od státu, tj. sociální pohlaví.

Dílčí cíl I. 2 se týkal analýzy prestiže povolání. Respondentům jsem pokládala jednu uzavřenou otázku, ve které bylo připraveno 28 druhů povolání, rozdělené do tří skupin. Seznam a pořadí povolání pochází z výzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění, které sestavovalo hierarchii povolání, podle toho, jak si jich lidé vážili. V tomto případě byla nejvíce zastoupena střední třída se 44% respondentů, následovala nižší třída (42%) a vyšší třída (15%). Převládají tedy profese typu policista, manažer, majitel malého obchodu a opravář.

Dílčí cíl I. 3 mapoval kritérium vzdělání. Respondenti odpovídali na jednu uzavřenou otázku, ve které byly seřazeny stupně vzdělání běžné v České republice. Ze získaných údajů vyplývá, že nejvíce respondentů má středníškolské vzdělání či vyšší odborné vzdělání, ti se řadí do střední vrstvy. Na druhém místě skončila nižší vrstva, která zastupuje respondenty vyučené, nebo se základním nebo neukončeným vzděláním. Pouhých 21% respondentů má vysokoškolské vzdělání a řadí se do vyšší

vrstvy. Toto kritérium je jedno z těch, u kterého jsem analyzovala i předchozí výsledky ze Sřítání lidu, domř a byřř 2011. Z analřzy těchto dat vyplřvá, ře nejvíce je zastoupena nižří vrstva a nejmnř vyřří vrstva. Tento rozdřl je pravdřpodobnř zpřsoben zkreslenřmi odpovřřmi respondentř, kteř své vzdřání znalřnř nadhodnotili.

Poslednř, řtvrtř dřřř cíl se zabřval zjiřřřm komfortu domřcnostř v Chodové Planě. Komfort jsem zjiřřřovala pomocí přř otřzek, které se třkaly zjiřřř druhu domu, ve kterřm oslovenř bydlř, prřvnřho dřřvodu uřřívání toho domu/bytu, velikosti obytně plochy, která přřpadř na jednoho řlena domřcnosti a v neposlednř řadě zdrojem energie, kterou respondent vyuřřřvř k vytřpřř svěho domu/bytu. Otřzky třkajřící se velikosti obytně plochy na jednoho řlena domřcnosti byly dvřa byly otevřřné. Prvnř z nich zjiřřřovala pořet řlenřř, kteř v domřbytdř bydlř a druhř mapovala velikost domu/bytu mřřnou v m². Odpovřřli na tyto dvř otřzky jsem propojila pomocí vzorce: vřmřa domu nebo bytu/pořet řlenřř domřcnosti a stanovila pro nřřkřly.

Prvnř ukazatel, druh domu, rozdřřil obyvatele do třř vrstev, z nichř vyřří a střřdnř jsou stejnř pořetnř. Je to zpřsobeno třm, ře v obou vrstvřch jsou zřřřzeni respondenti bydlřící v rodinnřch domech. To celř vřsledek trořku zkresluje. V obou vrstvřch se nachřzř 43% obyvatel a v nižří vrstvě zahrnujřící respondenty bydlřící v bytovřch domech je 15% obyvatel. Po srovnřnř tohoto vřsledku s daty ze Sřítání lidu, domř a byřř 2011 mohu řřct, ře oba modely zobrazujřící rozdřřnř obyvatele do třř stratifikalřnřch vrstev vypadajř totořnř

Podle druhěho ukazatele, prřvnřho dřřvodu uřřívání domu/bytu jsou respondenti rozdřřeni takto: nejvíce je zastoupena vyřří vrstva (91%), střřdnř vrstva nenř zastoupena vřřbec, a do nižří vrstvy patř 9% obyvatel. Absence střřdnř vrstvy je zapřřřřiněna absencř druřřtevnřch domřř/bytdřř v Chodové Planě. Nejvíce obyvatel bydlř ve vlastnřch domech/bytech. Tento vřsledek opř plnřkoresponduje s vřsledky Sřítání lidu, domř a byřř 2011.

Ze třřtřho ukazatele, kterřm je velikost obytně plochy přřpadajřící na jednoho řlena domřcnosti (vřpořet viz vřře), vyplřvá, ře více neř polovina obyvatel se nachřzř

ve vyšší vrstvě 1/4 obyvatel je ve střední vrstvě a 19% v nižší vrstvě. Z toho vyplývá, že většina obyvatel má dostatečný prostor ve svém domě či bytě. Toto rozložení vrstev je pravděpodobně způsobeno špatným nastavením škál v příslušné fázi této práce, škály jsem asi nadhodnotila.

Podle páteho ukazatele, paliva, které je využíváno na vytápění domu či bytu, je vyšší a nižší vrstva stejně početná (39%) a do nižší vrstvy patří 21% obyvatel. Stejně zastoupení vyšší a střední třídy je opět způsobeno tím, že topení pomocí plynu a elektřiny jsem zařadila do obou těchto vrstev. Využívání plynu je v naší obci jakýmsi standardem, plyn je zaveden do více než poloviny domácností. (Leský statistický úřad) Při srovnání s výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2011 dochází k mírnému rozdílu, ten je pravděpodobně způsoben tím, že jsem musela počet obyvatel topících plynem a elektřinou vydělit dvěma a zařadit je do vyšší a střední vrstvy. Dvě třetiny domácností využívá plyn a elektřinu k vytápění a pouze jedna třetina využívá uhlí nebo dřevo. (Leský statistický úřad)

Pokud shrnu všechna kritéria dohromady, dostanu, jak už jsem uvedla na začátku této kapitoly, model připomínající obrácenou pyramidu, tj. nejvyšší zastoupení vyšší vrstvy a nejnižší zastoupení nižší vrstvy. Jak už jsem uvedla výše je to způsobeno především nadhodnocenými odpověďmi respondentů, které se týkají výše vzdělání a také nepřesně sestavenými škálami hlavně u velikosti obytné plochy příslušající na jednoho respondenta z mé strany.

Když celou práci shrnu, myslím si, že cíl, který jsem si stanovila, jsem naplnila a výzkum sociální stratifikace v obci Chodová Planá může být užitečný pro vedení této obce při stanovování počtu a rozložení služeb, infrastruktury, dalších parcel pro stavbu rodinných domů apod.

Literatura

Odborná literatura:

1. BAUMAN, Zygmunt. *Myslet sociologicky: Netradiční uvedení do sociologie*. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 1997. ISBN 80-85850-14-1.
2. BECK, Ulrich. *Riziková společnost: Na cestě k jiné moderně*. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2004. ISBN 80-86429-32-6.
3. BURIÁNEK, Jiří. *Sociologie*. 1. vydání. Praha: Fortuna, 1996. ISBN 80-7168-304-3.
4. GEIST, Bohumil. *Sociologický slovník*. 1. vydání. Praha: Victoria Publishing, 1992. ISBN 80-85605-28-7.
5. HAVLÍK, Radomír. *Úvod do sociologie*. 4. vydání. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0381-0.
6. HEŠMANOVÁ, Eva, PATOLKA, Jiří. *Regionální sociologie, sociologie prostoru a prostředí*. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1151-7.
7. JANDOUREK, Jan. *Průvodce sociologií*. 1. vydání. Praha: Graga Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2397-6.
8. JANDOUREK, Jan. *Úvod do sociologie*. 1. vydání. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-749-3.
9. KABÁTEK, Aleš et al. *Sociologické texty I.: Základy obecné sociologie*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 1994. ISBN 80-7066-890-3.

10. KATRÁK, Tomáš. *Střední analýza a sociální mobilita*. 1. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2005. ISBN 80-7325-067-5.
11. KELLER, Jan. *Úvod do sociologie*. Vydání 3., upravené. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 1995. ISBN 80-85850-06-0.
12. KELLER, Jan. *Vzestup a pád středních vrstev*. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2000. ISBN 80-85850-95-8.
13. NOVOTNÁ, Eliška. *Základy sociologie*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2396-9.
14. NOVOTNÁ, Eliška. *Lokální ankety*. Vydání 2., nezměněné. Jindřichův Hradec: Oeconomica, 2010. ISBN 978-80-245-1634-9.
15. NOVÝ, Ivan, et al. *Sociologie pro ekonomy*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 1997. ISBN 80-7169-433-9.
16. REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-3006-6.
17. SCHAEFER, Richard T., LAMM, Robert P. *Sociology*. Fifth edition. USA: McGraw-Hill, 1995. ISBN 0-07-056959-2.
18. SURYNEK, Alois, KOMÁRKOVÁ, Růžena, KAČPAROVÁ, Eva. *Základy sociologického výzkumu*. 1. vydání. Praha: Management Press, 2001. ISBN 80-7261-038-4.
19. ČAFR, Jiří. *Životní styl a sociální trendy: vytváření symbolické kulturní hranice diferenciací vkusu a spotřeby*. 1. vydání. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2008. ISBN 978-80-7330-154-5.

20. ĞANDEROVÁ, Jadwiga, ĞMÍDOVÁ, Olga, et al. *Sociální konstrukce nerovností pod kvalitativní lupou*. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. ISBN 978-80-7419-015-5.

Internet:

21. Český statistický úřad. *Sřítání lidu, domřa bytř 2011*. [online]. [poslední revize 27. 1. 2012]. [citováno 28. 1. 2012]. Dostupné z <[70](http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!/stranka=vse-o-uzemi&tu=0&th=&v=&vo=H4sIAAAAAAAAAAHWPv07DMBDGry2hf4UKAxuP0EpMdAMXu8RqEldJGkQmDI1aUKAhcUsmJBYYWGFnYOxLIJ6AlQmxMzPCpUgwIE6ydSff7_s-z95BS2JYPpZT2Zyoo7Cpy2Rkykgrvjw-re4_FyDfgUo4loOOPFTjmENZjeIgGY3DQRptbkFWtfMS3nU8VQXlvsPsHrGJmZzBBcCfndyPYShPh01-qoJhEK-83T98XF638pDjoE1lOAnSGOq_e9bk5CCIr2Z3a9Xb15s8QBqhWOE_EwW5HQQXaIFlvbaQpxnJ0sTuPhS-WgqIuqCVcEilY7Aq6zR3sKpS4wiMOoURBAcmMc4knusLgyAmc3b2eL9o28TPjEtIW0Q1Gswl_r3nM9tk81MinloIaAh3b_GbQ1yXtvtFF_RKnzHJ7HooouQQZtNzyHNfo-M3n6BbqMB3OXAQAA&vseuzemi=H4sIAAAAAAAAAAIVRPU8bQRCdXHx8mA_ZjpQuTQI0kfagAGG5SBzHyMaHQTZE6Y61b2VfdLe72d27nFXYSpMUaZOegpI_gfgFUFihekSZNrvGsqnCSvsxmjf7Zt47uwNbCsh_wQlGsQpCVMOyv4e5PXt9fvHy-PI5WDuQDRn2d3BXMVGHedUXRPZZ6Kf83Xswa_HbnD5zettDAW-6A9QJmEQy9DsoYahPQk6EREeCJYTWfUIVjFcBIBWwPKIPMe2hKo2jx0muINNolXf58CsMwVJg7zda1fYkzDbL7erBYfITuaLneP1_6o9YYXxVQ5_v14oWzLiwGHnhAfNFMCCUKMi5phHH6OC4gVQIF-YjjzaYX9ERvHhImz6dOIWkR4RGzEUex0LPpGDF7Q4cw-8YfidhzpjfmfLrimzkyRrzKVNYQeHRp20lAtrTiFmNOCSpMkMuu7AUefFUOwWrT_CMYKWU84m1I23HPRduT07_fv-5bcGzOtgJDmOiPchNcc046hDx4-></p></div><div data-bbox=)

zPq4XfN78s44J24622YmZza724vsEn8mf2P1Qrk8igtKR5ZvnoyusqrKusjSL
n6T_iz6XXawIAAA..&void=>

22. Karmelitánské nakladatelství. *iEncyklopedie.cz*. [online]. [citováno 11. 11. 2011]. Dostupné z <<http://www.iencyklopedie.cz/reinkarnace/>>
23. MÍKA, Miroslav. *Územní plán Chodová Planá*. [online]. [poslední revize 14. 12. 2011]. [citováno 15. 3. 2012]. Dostupné z <http://chodovaplana.cz/obec/plan/up_odduva.pdf>
24. MÍKA, Miroslav. *Územní plán Chodová Planá ň odŤvodnŦí*. [online]. [poslední revize 14. 12. 2011]. [citováno 15. 3. 2012]. Dostupné z <http://chodovaplana.cz/obec/plan/up_odduvb.pdf>
25. ŦKRABAL, Josef, et. al. *Statistický lexikon obcí Ŧeské republiky 2007*. [online]. [poslední revize 8. 7. 2007]. [citováno 26. 3. 2012]. Dostupné z <<http://www.scitani.cz/csu/2007edicniplan.nsf/publ/4116-07->>>
26. TULEK, Milan. *Prestiĥpovolání* [online]. [poslední revize 25. 7. 2011]. [citováno 28. 1. 2012]. Dostupné z <http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/101176s_eu110725.pdf>

Příloha č. 1

Anketa - Sociální stratifikace konkrétní kolektivity: Chodové Plané

Chtěla bych Vás pořídat o zodpovězení následujících otázek, které mi pomohou ve vypracování bakalářské práce na téma Sociální stratifikace konkrétní kolektivity. Data budou použita jen pro tuto bakalářskou práci. Děkuji. Jana Gřádlarová

Otázka 1. 1: Jaký je Váš hrubý měsíční příjem?

A = více než 32 000 Kč

B = 16 001 – 32 000 Kč

C = 0 – 16 000 Kč

Otázka 1. 2: Jaké jsou zdroje Vašich příjmů?

A = příjmy z podnikání, dividend, podílů na zisku, pronájmu apod.

B = příjmy ze zaměstnání

C = sociální příjmy

Otázka 1. 3: Jaké povolání v současné době vykonáváte?

A = lékař, učitel, zdravotní sestra, učitel na vysoké škole, učitel na základní škole, projektant, soudce, programátor, soukromý zemědělec, úředník

B = policista, truhlář, manažer, starosta, majitel malého obchodu, profesionální sportovec, opravář elektrospotřebičů, soustružník, voják z povolání

C = stavební dělník, bankovní úředník, novinář, prodávač, kněz, sekretářka, ministr, uklízečka, poslanec

Otázka P. 4: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

A = vysokoškolské vzdělání

B = vyšší odborné vzdělání, úplné střední vzdělání s maturitou

C = vyučení bez maturity, základní vzdělání, neukončené vzdělání

Otázka P. 5: Bydlíte v rodinném domě nebo uhlíváte byt v bytovém domě?

A = rodinný dům

B = bytový dům

Otázka P. 6: Bydlíte ve vlastním, nájemním nebo družstevním domě/bytě?

A = vlastní dům/byt

B = družstevní dům/byt

C = nájemní dům/byt

Otázka P. 7: Kolik osob bydlí ve Vaší domácnosti?

Otázka P. 8: Jaká je výměra Vašeho domu/bytu?

Otázka P. 9: Jaký zdroj energie používáte k vytápění?

A = plyn, elektřina

B = uhlí, dřev

Příloha č. 2

Hromadný dotazník odpovědí

Respondent ř.	Otázka ř. 1				Otázka ř. 2				Otázka ř. 3				Otázka ř. 4				Otázka ř. 5		
	A	B	C	N	A	B	C	N	A	B	C	N	A	B	C	N	A	B	N
1			x			x					x			x				x	
2		x				x					x			x			x		
3			x				x			x				x			x		
4		x				x				x				x			x		
5		x			x					x				x			x		
6	x					x			x				x				x		
7		x			x					x				x			x		
8			x			x					x				x		x		
9	x				x					x				x			x		
10	x				x						x			x			x		
11			x			x					x				x			x	
12			x			x			x				x				x		
13		x				x				x				x			x		
14			x			x					x				x		x		
15		x				x					x			x			x		
16			x			x					x				x		x		
17			x			x				x					x		x		

18			x			x					x			x			x		
19	x					x				x				x			x		
20		x				x				x				x			x		
21		x				x				x				x			x		
22		x			x					x						x		x	
23			x			x					x					x		x	
24			x				x				x					x		x	
25		x				x				x					x			x	
26		x				x					x					x		x	
27			x				x				x				x			x	
28		x				x				x					x			x	
29		x				x				x				x				x	
30		x				x					x				x			x	
31		x				x					x				x			x	
32				x	x							x		x				x	
33			x			x						x				x			x
34			x			x					x					x			x
35		x				x						x			x			x	
36			x			x						x				x			x
37			x			x						x				x		x	
38	x					x						x				x		x	
39		x				x						x				x		x	
40	x					x						x				x		x	
41		x				x						x				x		x	
42			x			x						x				x			x
43			x				x					x				x			x
44		x				x						x				x			x

45	x				x					x				x				x		
46			x				x			x				x				x		
47	x						x			x				x					x	
48	x				x					x				x					x	
49			x				x			x					x				x	
50			x				x				x			x					x	
51			x			x					x			x					x	
52		x				x				x					x				x	
53		x				x					x				x			x		
54			x			x					x				x			x		
55				x	x					x				x				x		
56			x				x				x				x			x		
57	x					x				x					x				x	
58	x					x			x					x				x		
59	x					x				x			x					x		
60		x				x			x					x				x		
61	x				x				x					x				x		
62		x			x					x					x			x		
63			x			x					x			x				x		
64		x				x			x					x				x		
65			x			x					x			x				x		
66		x				x				x					x			x		
67			x			x					x				x			x		
68			x			x			x				x					x		
69			x				x				x				x			x		
70			x			x				x					x			x		
71		x				x				x				x				x		

72	x				x				x				x				x		
73	x					x				x				x			x		
74		x				x				x			x				x		
75		x			x					x				x			x		
76			x			x					x				x		x		
77			x				x				x				x		x		
78	x				x				x				x				x		
79		x				x				x			x				x		
80			x			x					x				x		x		
81			x				x			x					x		x		
82		x				x			x				x				x		
83	x					x				x			x				x		
84			x		x					x				x			x		
85		x				x			x				x				x		
86		x			x					x				x			x		
87			x				x				x			x			x		
88			x		x					x					x		x		
89			x			x					x				x		x		
90		x				x				x					x		x		
91			x			x					x			x			x		
92		x			x					x					x		x		
93		x				x				x				x			x		
94		x				x				x			x				x		
95			x			x					x				x		x		
96			x				x			x					x		x		

Respondent ř.	Otázka ř. 6				Otázka ř. 7	Otázka ř. 8	Počet m ² /počet řlenů domácnosti	Skála ot. 7 a 8			Otázka ř. 9		
	A	B	C	N	(v osobách)	(v m ²)					A	B	N
1			x		2	48	24			x	x		
2	x				5	95	19			x	x		
3	x				4	80	20			x		x	
4	x				3	140	46,66666667	x				x	
5	x				2	160	80	x			x		
6	x				2	110	55	x			x		
7	x				4	130	32,5		x		x		
8	x				2	100	50	x			x		
9	x				2	200	100	x			x		
10	x				2	140	70	x			x		
11			x		4	85	21,25			x	x		
12	x				2	80	40	x				x	
13	x				3	150	50	x				x	
14	x				3	125	41,66666667	x			x		
15	x				5	220	44	x			x		
16	x				3	130	43,33333333	x			x		
17	x				3	125	41,66666667	x			x		
18	x				4	110	27,5		x		x		
19	x				3	180	60	x			x		
20	x				3	130	43,33333333	x				x	
21	x				4	126	31,5		x		x		
22	x				2	100	50	x			x		
23	x				3	125	41,66666667	x			x		
24	x				3	120	40	x			x		

25	x				3	110	36,66666667	x				x		
26	x				3	126	42	x				x		
27	x				6	150	25		x			x		
28	x				3	126	42	x					x	
29	x				4	126	31,5		x			x		
30	x				2	126	63	x				x		
31	x				4	120	30		x			x		
32	x				4	200	50	x						x
33	x				1	75	75	x				x		
34	x				4	72	18			x		x		
35	x				2	200	100	x				x		
36			x		5	70	14			x		x		
37	x				2	160	80	x				x		
38	x				4	180	45	x				x		
39	x				3	150	50	x					x	
40	x				2	125	62,5	x				x		
41	x				2	120	60	x				x		
42			x		2	45	22,5			x		x		
43			x		3	70	23,33333333			x		x		
44	x				5	100	20			x			x	
45	x				3	90	30		x			x		
46	x				4	85	21,25			x			x	
47			x		3	55	18,33333333			x		x		
48	x				2	50	25		x			x		
49			x		2	45	22,5			x		x		
50	x				4	85	21,25			x		x		
51			x		4	50	12,5			x		x		
52			x		4	50	12,5			x		x		
53	x				3	120	40	x				x		

54	x				3	126	42	x				x	
55	x				3	130	43,33333333	x				x	
56	x				4	150	37,5	x				x	
57	x				4	100	25		x			x	
58	x				3	80	26,66666667		x			x	
59	x				2	90	45	x				x	
60	x				4	120	30		x			x	
61	x				5	135	27		x			x	
62	x				3	110	36,66666667	x				x	
63	x				2	200	100	x				x	
64	x				4	180	45	x				x	
65	x				3	120	40	x				x	
66	x				2	130	65	x				x	
67	x				2	80	40	x				x	
68	x				5	100	20			x		x	
69	x				4	100	25		x			x	
70	x				1	130	130	x				x	
71	x				2	140	70	x				x	
72	x				2	100	50	x				x	
73	x				4	110	27,5		x			x	
74	x				2	80	40	x				x	
75	x				3	140	46,66666667	x				x	
76	x				4	100	25		x			x	
77	x				3	65	21,66666667			x		x	
78	x				4	120	30		x			x	
79	x				4	120	30		x			x	
80	x				2	110	55	x				x	
81	x				3	100	33,33333333		x			x	
82	x				3	120	40	x				x	

83	x				4	125	31,25		x		x		
84	x				2	85	42,5	x			x		
85	x				3	80	26,66666667		x			x	
86	x				3	130	43,33333333	x			x		
87	x				5	160	32		x		x		
88	x				3	120	40	x			x		
89	x				3	120	40	x			x		
90	x				5	150	30		x		x		
91	x				2	100	50	x			x		
92	x				3	110	36,66666667	x			x		
93	x				4	130	32,5		x		x		
94	x				5	100	20			x	x		
95	x				4	100	25		x		x		
96	x				3	100	33,33333333		x		x		